[БОЛ]Ы ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

[№ 8]9 (8309) 1957 оной апрелиин 14, воскресенье. Сэн 20 мүнгэн

АРАД ТҮМЭНЭЙ АША ТУҺАДА ЗОРЮУЛАГДАНА

Автотранспортын хүдэлмэриие һайжаруулха

Промышленность, барилга хүтэлбэрилхэ хэрэгые саашадаа улам һайжаруулха тухай нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисүүдые предприятинуудай коллективууд зүбшэн хэлсэжэ зуураа, үйлэдбэрилдөө байһан олон дутагдалнуудые элирүүлнэ. Автомобильна ажахынуудай хүтэлбэрилгэ дээрэ абажа үзэхэдэ, ехэхэн хубилалта хэхээр болоо. Жэшээнь, автомобильна ажахынуудай хүдэлмэриин буруугаар түсэблэгдэдэг дээрэһээ Улан-Удэ городһоо автобусууд Дальна Востогой, Сибириин холын городуудта заһабарида абаашагдана. Мүнөө автотранспортна № 3 конторын «ЗИЛ-155» маркын 3 автобус Омскдо заһабарилагдажа байна. Иигэжэ, хэдэн мянган километр юрын автобус абаашажа заһабарилхада тон ехэ мүнгэн гаргашалагдана. Нэгэ автобус түмэр замаар Омск абаашаад, асархада 2000 түхэриг гаргашалагдана. Тиихэдэ тэрэ автобус заһабарида 3—4 һара байхадаа ямаршье олзо доход предприятидаа оруулнагүй. Тиин элдэб гаргашануудаһаа тоолоходо гансахан автобус аяар 35—40 мянган түхэриг гарза хэнэ. Май һарада тус конторо табигдаһан түсэбэй ёһоор хэдэн автобусуудые заһабарида Ворошилов-Уссурийск город эльгээхэ байна.

Тэрэшэлэн Улан-Удын таксомоторно ажахы «Победа» маркын хүнгэн автомашина заһабарилгада баһал ехэ гаргаша хэнэ. Машинануудынь аяар Свердловск городто капитальнаар заһабарилагдадаг. Нэгэ автомашинын түлөө түмэр замда 2000 түхэриг түлэгдэхэһөө гадна, тэрэниие абаашахан хүн бүхэндэ 1000 түхэриг командировкодо гэжэ үгтэдэг байна.

Иимэ зохихогүй байдалай тохёолдоод байхада, Бурят-Монголой автотрестын автомобиль заһабарилдаг центральна мастерской Читын областиин автобусуудые заһабарилжа байха юм.

Ямар шалтагаан дээрэһээ автобусууд иигэжэ заһабарилагдаһаб гэхэдэ, автомобильна ажахынуудай хүдэлмэри буруугаар түсэблэгдэнэ. Эсэстэ гурэнэй мүнгэн зөөри ехээр гаргашалагдана.

Нүхэр Хрущевой элидхэлэй тезисүүд соо энэ мэтын дутагдалнуудые усадхаха тухай тон зүб хэлэгдэнэ. Минии һанахада, Улан-Удэ городто моторо-заһабарилгын заводой болон автомастерскойнуудай база дээрэ алишье маркын автомобиль заһабарилха тусгай завод байгуулха хэрэгтэй.

Тэрэшэлэн автотранспортын хүдэлмэриие һайжаруулан, арадай ажахыда ашаа ехээр шэрэдэг болохо тон шухала. Автотранспортаар ашаа централизованно аргаар шэрэхэ ехэ аша туһатай байна. Улан-Удэдэ энэ түрүү арга хэрэглэгдэжэ эхилээд, һайн үрэ дүн харуулжаһые байна. Тэрэ аргые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ предприяти, управленинүүдэй өөһэдынгөө тала хараһан ябадал һаад ушаруулна. Автотранспортна № 1 контор түмэр замай товарна дворһоо эд бараа хэрэглэгшэдтэнь централизованно аргаар шэрэжэ, автомашинануудай бүтээсые ехээр дээшэлүүлнэ. Тэдэ городой предприяти, организацинуудай базануудаа машинануудай асарһан ашаа хоёр халаан соо түшаан абанагүй.

КПСС-эй XX съездын шиидхэбэри соо автотранспортые ашаг ехэтэйгээр хэрэглэхэ тухай онсо хэлэгдэнэхэй. Тэрэниие бэелүүлхын тулада жэжэ автомобильна ажахынуудые нэгэдхэхэ хэрэгтэй. КПСС-эй Улан-Удын горкомой тусхай комиссын тус асуудал хаража, 40—100 автомашинатай ехэ ажахынуудые байгуулха тухай дурадхал БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй үзэмжэдэ табиһан байгаа. Гэбэшье, элдэб министерствонуудай өөһэдынгөө тала хараһан ябадал тэрэниие шиидхэлгэдэ һаад ушаруулнаар.

М. Власьевский, КПСС-эй Улан-Удын горкомой инструктор.

Нютагай баялигуудые хэрэглэхэ

Нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисүүд соо промышленность, барилга хүтэлбэрилхэ хэрэгые һайжаруулха талаар ехэ зорилго табигдаба. Промышленна бухы предприятинуудай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд тэрэ тезисүүдые зүбшэн хэлсэнэ. Зууроо, олон ондоо үнэтэ дурадхалнуудые оруулна, предприятинуудай үйлэдбэридэ байһан дутагдалнуудые дышэ элирүүлнэ.

Тезисүүд соо хэлэгдэһэн дутагдалнууд мүн Улан-Удын механизированна шэлэй заводой хүдэлмэридэ бии. Энэ предприятиин нютагай дээрэ мэдээлтэй бэшэ дээрэһээ, хүтэлбэрилэгшэдынь юрын жэжэхэн асуудалаар Москва ошохо, үгышье һаа ондоо зургаанай мэдэлэй предприятинуудта олон бэшэг, телеграмма эльгээхэ хэрэг гарадаг байна. Хэдышье иимэ оролдолго гаргагдабашье, һүүлэй һүүлдэ табигдаһан асуудал шиидхэгдэнгүйгөөр үлэнэ. Жэшээнь, манай завод шэл шаналгада хэрэглэгдэдэг элһэ мянгаад километртэ байһан Тулун станциһаа асарна. Тиихэдэ тэндэхи элһэнһээ шанарайнгаа талаар бури һайн элһэн Байгал далай шадар ехэ бии. Энэ элһэ хэрэглэхын тулада заводой дирекци үшөө дайнай урда тээ асуудал табиһан юм. Тэд Барилгын материалнуудай министерство энэ асуудалые мүнөө болотор шиидхэнэгүй.

Промышленна үйлэдбэридэ нютагай баялигуудые хэрэглэхэ тухай үниндөө хойшо хэлсэгдэдэг аад, баһа мэртэй юумэн хэгдэдэггүй байна. Шэл шаналгада хэрэглэгдэдэг сульфадай манай республикада хэдышье байхадань, тэрэниие аяар Аральска далайһаа асардагби. Хэрбээ тэрэ сульфат нютаг дээрэ малтан абалгые ехээр эмхидхээ һаа, 2—3 жэлэй турша дотор гарташааа харюулха байгаабди. Саашадаашье гурэнэй мүнгэн зөөри арьбалха арга олгохо байна.

Экономическа районуудта байгуулагдаха совнархозууд энэ дутагдалые түргөөр усадхажа, барилгада шухала хэрэгтэй шэл бури ехээр үйлэдбэрилхэ арга олгохо байһандань найдагдана.

Тэрэшэлэн захиргаанай аппарадуудые бага болгожо, гурэнэй мүнгэ зөөри арьбалха тухай тезисүүд дотор онсо тэмдэглэгдэнэ. Энэ талаар манай заводто хэдэн цехүүдые нэгэдүүлхэ арга боломжо бии. Жэшээнь, шэл отолжо хайрсагладаг, хайрсагуудые хэдэг цехүүдые машинно-ванна цехтэй нэгэдүүлхэдэ таарамжатай гэжэ һанагдана. Мүнөөнэй эдэ цехүүдэй үйлэдбэри гансахан машинно-ванна цехын начальнигай нэгэ хүтэлбэри, хиналта доро байхадаа бүри эмхи гуримтай байхашье байна.

Мүнөө заводоймнай цехүүдэй хүдэлмэришэд үйлэдбэриингөө зүблөөнүүд дээрэ нүхэр Хрущевой элидхэлэй тезисүүдые зүбшэн хэлсэжэ байна. Хүдэлмэридөө байһан бухы дутагдалнуудые элирүүлэн, тэдэниие усадхаха талаар дурадхалнуудые оруулхада партиин, правительствынгаа хараалһан хэмжээ ябуулгые бэелүүлэгдэ туһалнабди.

В. Попов, Улан-Удын механизированна шэлэй заводой инженер.

Барилга түргэдхэхые дурадхана

Улан-Удын Железнодорожно районой предприятинуудта нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисүүдые зүбшэн хэлсэлгэ үргэлжэлһөөр. ПВЗ-гэй хүдэлмэришэдэй байха 31 квартиратай гэр баригдахадаа үйлэдбэриин зүблөөн дээрэ олон хүнүүд барилга хүтэлбэрилхэ хэрэгые һайжаруулха талаар дурадхал оруулба. Модошо дархан нүхэр Батушенкс иигэжэ хэлэбэ:

—Промышленность болон барилгын хүтэлбэриие шэнэ гуримда оруулха талаар парти, правительствымнай ехэ удхашанартай зорилго хараалба. Мүнөө барилга дээрэ хахада элдэб олон дутагдалнууд бии. Гансахан манай республика дотор барилгын аяар 20 гаран организацинууд хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэй олонхинь барилгые индустриальна аргаар ябуулха һайн базагүй, зэр зэмсэгүүдээр муугаар хангагдана. Эдэ шалтагаануудһаа болоожо, баригдажа байһан гэр байрануудсаг соогоо ашаглалгада оруулагданагүй. Саашадаа барилгын эдэ организацинуудые нэгэдүүлжэ, хүдэлмэриинь нэгэ хүтэлбэри доро ябуулдаг болгохо шухала. Тэрэшэлэн хирпиисэ болон барилгын бусад хэрэгсэл үйлэдбэрилдэг предприятинууд барилгынгаа организацинуудтай нэгэ газарта мэдэлтэй байгаа һаа, һайн һэн.

Тэрэшэлэн шулуушадай бригадир нүхэр Верилин барилгын хүдэлмэриие түргэдхэжэ, гэр байрануудые хараалагдаһан саг болзор соонь ашаглалгада оруулдаг болохо тухай дурадхаа. Тэрэнэй тулада гэрнүүдэй сонхын рама, үүдэнэй колодо болон модоор хэгдэдэг бусад хэрэгсэл централизованно аргаар хэдэг болохо хэрэгтэй. Мүнөө энэ хүдэлмэриин зүбөөр эмхидхэгдээгүй дээрэһээ прораб, мастернууд барилгашадайнгаа ажалые хүтэлбэрилхэ, хүдэлмэриин шанар шалгахынгаа орондо пол, колодо хэхэ модо бэдэрһээр, энэ тэрэ организацинуудта захил хэһээр сагаа үнгэргэнэ.

Үгэ хэлэһэн хүдэлмэришэд нүхэд Патрахин, Семенов гэгшэд экономическа районуудай байгуулагдахада министерство, зургаануд, трестнүүдэй аппаратда байһан олон мэргэжэл һайнтай инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй сэхэ үйлэдбэри дээрэ ажаллаха тухай хэлээ.

М. Кандабаев.

Һуралсалай — туршалгын талмай

Арадай гэгээрэлэй асуудалаар В. И. Ленинэй заабариие бүтэлбэри болгожо, һургуулиие түргэнөөр политехнизацилха, һуралсалыень ажабайдалтай нягта холбоотойгоор ябуулха гэжэ партиин XX съезд зорилго табиһан байгаа. Промышленна болон хүдөө ажахын үйлэдбэритэй холбоотой шэнэ хэшээлнүүдые хэхэ, һуралсалай-туршалгын талмайнуудые эмхидхэхэ, һургуулиин мастерскойнууд соо, тэрэшэлэн предприяти дээрэ, колхоз болон совхозуудта һурагшадые ажаллуулжа, ажалай дүй дурашалтай болгохо хэрэгтэй гэжэ съезд эрилтэ табиһан байгаа.

Һургуулиие политехнизацилхэ хэрэгтэ һуралсалай-туршалгын талмай дээрэ һурагшадай ажал эмхидхэлгэ илангаяа шухала үүргэ дүүргэдэг байна. Энэ ажалые биологи заадаг багша хүтэлбэрилхэ ёһотой. Олон ургамалнуудай яажа ургадаг, харууһалагдадаг, ургуулагдадагыень һурагшад туршалгынгаа газар дээрэ бодото дээрэнь хаража үзэхэ, мэдэжэ тэндэ ажаллаха арга боломжотой.

Жэшээтэ һайнаар хүдэлдэг һуралсалай-туршалгын талмайнуудтай һургуулинууд республикадамнай һүүлэй үедэ олон болоожо байнхад. Баргажанай аймагай Уринэйн, Занграйн аймагай Үнэгэтэйн, Курумканай аймагай Аргадын дунда һургуулинуудай һуралсалай-туршалгын талмайнууд һайн ажалаараа үниндөө суурхана.

Һургуулиин биологи заадаг багшанар хүдөө ажахын культуранууд тухай һурагшадта шэрээжэ үгэхэһөө гадна, ямар түрүү арга хэрэглэбэл тэдэ культурануудай үндэр ургаса абахаб гэжэ тэдэнэртэ түлаһулдаг байна. Энэ талаар Курумканай аймагай Аргадын дунда һургуулиин биологи заадаг багша Л. Л. Дамдиновагай ажал тусгаар һонирхолтой. Энэ багшын оролдого үүсхэлээр туршалгын талмай дээрэ һодон болон тохээлтэ элдэб культуранууд таригдана. Гадна, олон янзын жэмэстэ модод тэндэнь ургажа байдаг.

Хойто талын хүйтэн газар ехэ тоологдодог байһан Курумкандa урдандаа таригдадаггүй зарим ургамалнууд энэ һургуулиин дэргэдэхи талмай дээрэ таригдадаг болоо. Жэшээлхэдэ, могар, суданка гэхэ мэтэ ургамалнууд һүүлэй үедэ амжалтатайгаар ургуулагдана. Агрономическа заабаринуудые бэелүүлжэ, бухы ургамалнуудые һурагшад гайхалтайгаар харууһалһаннай, тэдэ шэнэ ургаса абажа үндэр ургаса абана. Нэгэ гектар дээрэ оруулнаа толобол, үнгэрһэн жэлдэ 80 центнер үбһэ, 700 центнер кукурузын ногоон эшэ, 310 центнер хартаабха, 100 центнер кабачки, 120 центнер помидор гэхэ мэтэ хуряагдажа абтаһан байна.

Гэбэшье, республикымнай олонхи һургуулинуудай дэргэдэхи һуралсалай-туршалгын талмайнууд дээрэ һурагшадай ажал үшөөл хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнхэй гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Илангаяа эхин һургуулинуудай дэргэдэхи туршалгын талмайнууд муугаар хүдэлнэ. Олон һургуулиин тэдэ талмайнуудынь тон бишыхан аад, ёһын тулада эмхидхэгдэнхэй. Тэдэнь тэбхэр сагта тариһан культурануудынь зундаа харууһалагдангүй мартагдажа, буртаг үбһөөр хушадагдашаг байха юм. Мүн хорийлонгүй орхиходонь тэндэ адуу мал орожо, гэшэхэдэг, эдидэг байха юм. Торинин, Мухаршэбэрэй аймагай Хонхолойн, Никольско, Байкало-Кударын ба бусад һургуулинуудай һуралсалай-туршалгын талмайнууд тиимэ байдалтай юм.

Олон һургуулиин талмайнууд дээрэ һуралсалай-туршалгын хүдэлмэри хэгдэнэгүй, һурагшадай ажалай дүн гаргагдадаггүй байна. Энэ ажалаар дүй дүршэлөө багшанар хоорондоо үшөөл багаар андалдана.

Арадай гэгээрэлэй эмхи зургаануудай болон һургуулинуудай зорилго юуб гэхэдэ, һургуулиин дэргэдэхи һуралсалай-туршалгын талмайн хүдэлмэриие эрид һайжаруулжа, һурагшадые хүдөө ажахын культуранууднтай һайса танилсуулан, ажалай дүй дүршэлтэй болгохо ёһотой. Мүн колхоз болон совхозуудай тарялангай газар дээрэ һурагшадые түсэбэй ёһоор, эмхитэйгээр гаргажа, хүдөө ажахын үйлэдбэритэй танилсуулха хэрэгтэй.

Колхозуудай ба совхозуудай поли дээрэ үглөө мүнөө тарилга эхилхэнь. Шииг тоготоолго, үрэнэ бэлэдхэлгэ хайшан гэжэ хэгдэдэг бэ, ямар культуранууд, ямар болзорнуудта хайшаа агротехникэтэйгээр таригдадаг бэ—эдэ бэ бүгэдэ ажалые сэхэ поли дээрэ һурагшадаа гаргажа, харуулан ойлгуулха хэрэгтэй.

1957 ондо хүдөө ажахые улам саашадань хүгжөөхые урялан, колхоз, совхоз, МТС-үүдэй ажалшадта КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет хандаһан байна. Арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд болон һургуулиин багшанаршье Парти, Правительствынгаа энэ уряалые харюу болгон, һурагшадые поли дээрэ, огородтохи, малай фермэнүүд дээрэхи ажалда шадаха зэргээрнь хабаадуулха уялгатай.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Милициин младше лейтенант А. Я. Бузалевые Улаан Одоной орденоор, милициин сержант Н. Н. Николаенкые, милициин ахалагша сержант А. Юдиные, дунда һургуулиин директор А. Т. Щеновые „Габьяагай түлөө" медаляар шагнаха тухай

Габьяатайгаа уялгые жэшээтэйгээр дүүргэһэнэйнь түлөө милициин младше лейтенант Бузалев Анатолий Яковлевичые Улаан Одоной орденоор шагнаха; үхибүүдэй амиие абархадаа эрэлхэг габьяа гаргаһанай, һанаамгай бэрхэ байһанайнь түлөө милициин сержант Николаенко Николай Никифоровичые, милициин ахалагша сержант Юдин Алексей Ивановичые, Краснодар городой 13-дахи дунда һургуулиин директор Щенов Анатолий Трофимовичые «Габьяагай түлөө» медальнуудаар шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **К. ВОРОШИЛОВ.**

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **М. ГЕОРГАДЗЕ.**

Москва, Кремль. 1957 оной апрелиин 9.

Поволжиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн

САРАТОВ, апрелиин 12. (ТАСС). Энэ шадарай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зональна зүблөөн мүнөөдэр нээгдэв. КПСС-эй ЦК-гай РСФСР-тэхи бюро, РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет энэ зүблөөн Астраханска, Сталинградска, Саратовска, Балашовско, Куйбышевска, Пензенскэ, Ульяновска областнууд, Татарай автономито республикын түлөөлэгшэд энэ зүблөөндэ хабаадана.

КПСС-эй ЦК-гэй секретарь Н. И. Беляев зүблөөе нээгээ.

1956 оной дүнгүүд мал ажалай продукт саашадаа бүри элбэгээр абадаг болохо зорилгонууд тухай КПСС-эй Саратовска обкомой нэгэдэхи секретарь Г. А. Денисов, КПСС-эй Балашовско обкомой секретарь А. С. Трофимов, КПСС-эй Куйбышевска обкомой секретарь М. Т. Ефремов, КПСС-эй Татарска обкомой секретарь П. В. Ураев, КПСС-эй Сталинградска обкомой секретарь И. К. Жегалин, КПСС-эй Ульяновска обкомой секретарь И. П. Скулков мэдээсэл хээ.

1917 1957

Октябриин туг доро

Дээдэ Үдын хүдэлмэришэн, солдат депутадуудай Соведэй хүдэлмэриһөө

Дээдэ Үдын хүдэлмэришэн, солдат депутадуудай Совет Бурят-Монголой хото хүдөөгэй ажалшадай дунда ехэхэн политическэ хүдэлмэри ябуулһан юм. Соведэй Президиумдэ һунгагдаһан большевигүүд-депутадууд хүдэлмэриин ангиин гол эрилтые үмэлгэн хамгаалдаг һэн, эсэргүүд ба меньшевигүүдтэй зүгһөө буржуйнартай үгсөөд, революцида харшаар хэжэ байһан ябуулгануудые элишэлдэг байгаа.

Тарбагатайн уурхайн хүдэлмэришэдэй зүгһөө Петроградай хүдэлмэришэн, солдат депутадуудай Соведтэ эльгээһэн телеграмма Дээдэ Үдын Соведэй 1917 оной майн 11-нэй заседани дээрэ соносхогдоо һэн. Меньшевигүүдэй нүлөөн доро байһан Тарбагатайн Совет тэрэ телеграмма соогоо В. И. Ленинэй арестовалха дурадхал оруулһан юм.

Тарбагатайнхид телеграммынгаа буулгабариие Дээдэ Үдын Соведтэ эльгээһэн байгаа. Энэ телеграммые Дээдэ Үдын Совет зүбшөөжэ үзөөд, иимэ тогтоол гаргаа һэн: В. И. Ленинэй ажал-ябуулгые Дээдэ Үдын Совет «гэмтэйдэ, аюултайда тоолоногүй. Тиимэһээ Тарбагатайн уурхайн хүдэлмэришэдэй телеграммые тон ехэ алдуутай, буржуйнарта туһатай гэжэ тоолоно. Энэнь газетэнүүдээрээ дамжуулан нүхэр Лениниие хардаха, мүрдэхэ гэһэн буржуйнарай һэдэлгэдэ туһа хүргэхэ байна».

Тарбагатайн уурхайн хүдэлмэришэдэй энэ телеграммые буруушааһан тухайгаа Петроградай хүдэлмэришэн, солдат депутадуудай Соведтэ мэдээсэхэ гэжэ шиидхэгдээ».

Мүн тэрэ үедэ Дээдэ Үдын Соведэй «Известия» газетын корреспондент тус телеграмма тушаа иигэжэ бэшэһэн байдаг: «Энэ телеграммань Лениндэ һургаалые дэлгэрүүлхэдэ аюултай гэһэн буржуйнарай газетэнүүдэй хардалгые дабтаһан ябадал болоно гэжэ Серов тоолоно...»

Совет засагай түлөө тэмсэжэ, 1920 ондо ами наһаяа үгэһэн 18 партизанай дурасхаалда Мухаршэбэрэй Гурбан шэнэһэн гэжэ нютагта табигдаһан памятник.

И. Вдовиной фото.

КПСС-эй обкомдо, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

ҺҮ ЕХЭЭР ҺААХЫН ТҮЛӨӨ МҮРЫСӨӨНЭЙ 1957 ОНОЙ МАРТ ҺАРЫН ДҮНГҮҮДЭЭР ДАМЖУУЛГЫН УЛААН ТУГ БАРЮУЛХА ТУХАЙ

Һаяхан партиин обком, БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет һү ехээр һаахын түлөө мүрысөөнэй 1957 оной март һарын дүнгүүдые хаража үзэбэ. Тиигээд Бурят-Монголой АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба КПСС-эй обкомой дамжуулгын Улаан тугые доро дурсагдаха аймагууд, МТС-үүд болон колхозуудта барюулха гэжэ тогтоогоо.

НЭГЭДЭХИ ЗОНООР:

а) **Бичурын аймагта** (КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр В. Г. Большаков, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр В. А. Сахьянов). Энэ аймаг нёдондо жэлэйхидэ орходоо һү һаалгые байһан оной март һарада 2,2 дахин ехэ болгоһон байна. Тиигэжэ һүн үнеэн бүриһөө 117 килограмм һү һаагаа. Һү һаалгараа Бичурын аймагта ородоо доошо байһан Кяхтын аймагһаа дамжуулгын Улаан туг абтаба.

Мүн һү һааха талаар ехэ амжалта туйлаһан Тарбагатайн, Кяхтын, Сэлэнгын аймагуудай һайн амжалтые тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

б) **Охин-Булагай МТС-тэ** (директорынь нүхэр Д. Е. Плюснин, КПСС-эй айкомой МТС-эй зонодхи секретарь Н. К. Киляков, главна зоотехникынь нүхэр М. Е. Зимирев). Эндэ нёдондо жэлэй март һарынхида орходоо һү һаалгые 2,7 дахин ехэдхэжэ, һаамхай үнеэн бүриһөө 136 килограмм һү һааба. Тиигэжэ һү һаалгаараа доошо байһандань Пограничнa МТС-һээ дамжуулгын Улаан туг абтажа, Охин-Булагай МТС-тэ үгтэхэ.

Һү һаалгые 1,7—2 дахин ехэ болгожо, үнеэнһээ ехэ һү һаадаг болоһон Бичурын, Сүхын ба Пограничнa МТС-үүдэй һайн хүдэлмэриие тэмдэглэнэ.

в) **Иволгын аймагай «III пятилетка» колхоздо** (колхозойнь түрүүлэгшэ нүхэр П. А. Горбунов, парторганизациин секретарь А. Н. Нигулимов, зоотехнигынь нүхэр Г. А. Мальцев). Нёдондо жэлэй март һарынхида орходоо мүнөө энэ колхоздо һү һаалга 2,1 дахин ехэ болгодоо, үнеэн бүриһөө 206,2 килограмм һү һаагаа. Тиигэжэ һү һаалгараа доошо байһан Кударын аймагай «Путь Октября» колхозһоо дамжуулгын Улаан туг абажа, «III пятилетка» колхоздо үгэхэ.

Мүн һү һаалгые март һарада 2—3,8 дахин ехэдхэжэ үнеэн бүриһөө 132—215 килограмм һү абаһанайнь түлөө Кударын аймагай «Путь Октября», Мухаршэбэрэй аймагай «Путь Ленина», Бичурын аймагай «Защита мира», Сэлэнгын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозуудай һайн хүдэлмэриие тэмдэглэхэ.

ХОЁРДОХИ ЗОНООР:

а) **Зэдын аймагта** (КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр А. В. Желтый, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр О. А. Борисов). Энэ аймаг март һарада үнеэн бүриһөө 109 килограмм һү һаажа, нёдондоонхидо орходоо 1,5 дахин ехэ һү һаагаа. Һү һаалгые дээшэлүүлгээр үрэ дүн багатай байһан Занграйн аймагһаа туг абтаад, Зэдын аймагта үгтэхэ.

б) **Зэдын аймагай Цагаан-Усанай МТС-тэ** (директорынь нүхэр В. М. Биртанов, партиин айкомой МТС-эй зонодохи секретарь нүхэр Х. Х. Хандуев, главна зоотехнигынь нүхэр И. Б. Харжиев). Энэ МТС-эй харьяата колхозууд март һарада үнеэн бүриһөө 116,5 килограмм һү һаажа, һү һаалгаяа нёдондоонхидо орходоо 1,6 дахин дээшэлүүлээ. Энэ жэлэй март һарынхида орходоо һү һаалгаар муу үрэ дүнтэй Ново-Брянска МТС-һээ дамжуулгын Улаан туг абажа, Цагаан-Усанай МТС-тэ үгтэхэ.

Нёдондоной март һарынхида орходоо һү һаалгаяа горьтойгоор дээшэлүүлжэ, үнеэн бүриһөө ехэ һү һааһан Ново-Брянска МТС-эй һайн хүдэлмэри тэмдэглэгдээ.

в) **Занграйн аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо** (колхозойнь түрүүлэгшэ нүхэр С. Ц. Цыдендамбаев, парторганизациин секретарь нүхэр С. Д. Цыренов, зоотехнигынь Л. С. Мангина). Энэ колхоз март һара соо үнеэн бүриһөө 169 килограмм һү һаажа, нёдондоонхидо орходоо 2,5 дахин ехэ һү абаа. Һү һаалгаар энэ колхозһоо муу үрэ дүнтэй Торинин аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозһоо туг абтаад, Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо үгтэбэ.

Нёдондоной март һарынхида орходоо һү һаалгаяа 2—2,5 дахин дээшэлүүлжэ, үнеэн бүриһөө 133—142 килограмм һү һааһан Занграйн аймагай «Красный Опытник», Зэдын аймагай Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозуудай һайн хүдэлмэри тэмдэглэгдээ.

Министрнүүдэй Соведэй ба КПСС-эй обкомой дамжуулгын Улаан тугуудые байгша оной апрелиин 1-нээ һааха жэлэйнгээ түсэбые эрхимээр дүүргэһэн, тиигэжэ үнеэн бүриһөө ехэ һү һааһан ба гүрэндэ һү тушааха, худалдаха түсэбөө һайнаар дүүргэһэн аймагуудта, МТС-үүдтэ ба колхозуудта үгтэхэ юм гэжэ бухы колхозуудые, МТС ба аймагуудта дуулгаха гэлэгдэбэ.

ТАРЯАЛАН, САБШАЛАНГАА УҺАЛХА, ҮТЭГЖҮҮЛХЭ ХЭРЭГТЭ БҮХЫ ХҮСЭЕЭ ЭЛСҮҮЛЭЕ

☆

Газараа уһалбал, ургасаяа дээшэлүүлхэбди

Манай аймагта зундаа бороон багаар орожо, ургасамнай ехээр гандадаг байна. Теэд газараа һайнаар уһалжа, энэ ган гасууртай тэмсэхэ арга боломжо эндэмнай ехэ бии юм. Тиимэ арга боломжо манай колхоздошье бии гээшэ.

Таряалан, сабшалан дээгүүрнай хадын олон горход урдадаг. Тэрэнэй уһаар хабар зунай сагта ехэнхи таряалангаа уһалдаг байнабди. Мүн колхозоймнай центртэ дүтэхэнэ 100 шахуу гектар сабшалан уһалагдадаг.

Урдань газараа уһалдаггүй байхадаа орооһото культурануудай гектар бүриһөө 4—5 центнерһээ дээшэ ургаса абтадаггүй һэн. Колхозой правлени ба партийна эхин организаци энэ ехэ алдуугаа ойлгожо, газар уһалха асуудалда анхаралаа хандуулдаг болоһон байна. Һүүлшын хоёр—гурбан жэлдэ уһалуурингаа системые шэнэдхэн заһабарилаабди, олон һубаг канавануудые шэнээр малтаабди.

Газараа һайнаар уһалдаг болоһонһоо хойшо ороoһото болон тэжээлэй культурануудаймнай ургаса эрид дээшэлээ. Һүүлшын жэлнүүдтэ таряалангайнгаа гектар бүриһөө 10 центнер ургаса абадаг болообди. Тарянайнгаа газарые һайнаар элдүүрилээд, үтэгжүүлээд байгаа һаа саашадаашье ургасамнай бүри дээшэлхэ.

Мүнөө жэлэй хабарай тарилгын хүдэлмэриие манай колхоз түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтахань. Поли дээрэ наг шэбхэ гаргаха түсэбөө үни дүүргээбди, үрэһэ хүрэнгэеэ гүйсэд бэлэдхээбди. Мүнөө үедэ газараа уһалха гээшэмнай түрүүшын ехэ харюусалгатай хэрэг болоно. Мүнөө 23 хүнһөө бүридэһэн хоёр звено газар уһалжа байна. Тэдэниие энэ ажалда ехэ дүй дүршэлтэй болоһон колхознигууд Николай Семенович Малыгин Афанасий Васильевич Елшин хоёр хүтэлбэрилнэ. Тус звеногойхид мүнөө һубаг канавануудаа сэбэрлэжэ, уһанай хаалта щитэ гэхэ мэтэнүүдые хэжэ байна.

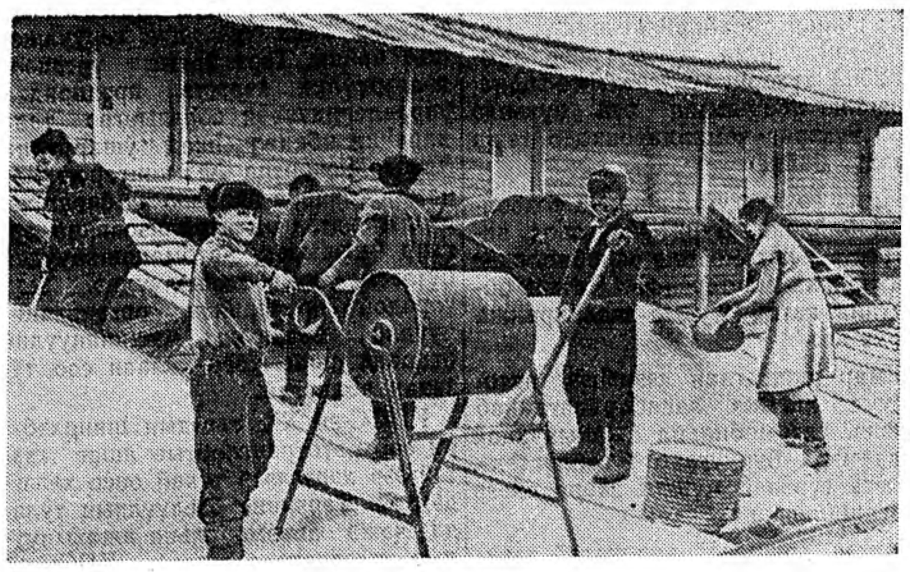
Үбэлдөө Душелан, Сухая гэжэ газарнуудта колхозой мелиораторнууд И. Ф. Цивилев, П. Н. Малыгин гэгшэд хадын горходые хүргэжэ, 75 мянган кубометр тошон халяаһан байгаа. Мүнөө тэдэнэр тошонойнгоо хайлахада уһаарнь таряалангаа, сабшалангаа уһалжа байнхай.

Мүн колхозоймнай түрүү луговод Кузьма Гаврилович Усынин 100 шахуу гектар сабшалан даажа абаад, тэрэнээ уһалхаяа байна.

Мүнөө жэл манай колхоз гектар бүриһөө дунда зэргээр 10 центнерһээ бага бэшэ ороoһото культурануудай ургаса, тэрэнэй тоодо 12 центнер шэниисэ абаха гэжэ хараалаа. Энэ түсэбөө дүүргэхын тула, нэн түрүүн газараа һайнаар уһалха, тарилгаяа эрхим шанартайгаар хэхэ байнабди.

С. Крылов, Баргажанай аймагай «Большевик» колхозой түрүүлэгшэ.

☆☆

Ториин аймагай «Коммунизм» колхоз хабарай тарилгые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтажа байна. Мүнөө энэ колхоздо үрэһэн хороор угаагдажа байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: үрэһэ хороор угаажа байһан үе. **А. Мантаевай фото.**

Үшөөтэйнхид нобшорһоор

Хабарай тарилгада бэлэдхэл Зэдын аймаг дотор тон хангалтагүй. Илангаяа Үшөөтэйн МТС-тэ тракторна бригадануудынь бүридүүлэгдэжэ, полевой стануудтаа гараадүй байһаар. Жэшээнь, Чапаевай нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлмэрилдэг нүхэр Харимовай тракторна бригада хүдэлхэ хүнүүдээшье мэдээдүй байһаар. Тус МТС-тэ трактор болон хүдөө ажахын машинануудай заһабари хангалтагүй. Зарим машинань полевой хүдэлмэридэ бэлэн болгогдоодүй байха юм. Мухарюулга дутуу хэгдэһэн, плугуудынь мууса заһабарилагдаһан байна. Заһабарилгын шанарые шалгагша инженер Рассказов механизаторнуудай курса хүтэлдэг дээрэһээ машина зэмсэгүүдэй бэлэн болоһониие шалгаха забдагүйдэһэн байгааб гэжэ хэлэнэ.

Тракторна хүдэлмэриин түсэб бригадануудта мүнөө хүрэтэр хүргэгдөөгүй байха юм. Трактористнарай мэргэжэл шадабари шалгажа, тэдэнэртэ аттестат олгогдоогүй, агрономическа паспорт колхозуудта тодсрхойлогдоогүй байһаар.

МТС-үүдэй инженернүүд, мэргэжэлтэд механизаторнуудай дунда лекци уншадаг заншалгүй. Хүдөө ажахын машинануудай олохониинь МТС-үүдэй буусада оруулагдаагүй байна. Тиимэһээ тэдэндэ заһабари хэлгэ хойшо татагдана. Үшөөтэйн МТС-эй партийна организациин секретарь нүхэр Улепова эдэ дутагдалнуудые мэдэжэ байгаад, энээн тухай асуудал табяагүй байна.

Колхозуудта үрэһэ хүрэнгэ хороор угаалга эхилэгдээгүй. Поли дээрэ шэбхэ гаргалга хангалтагүй. Эндэхи гол горходой уһан баригдажа, сабшалан, таряалангай газар дээрэ гаргагданагүй. Молотовой, Доржи Банзаровай, Ленинэй, Кировэй нэрэмжэтэ колхозууд иимэ байдалтай.

Солоомо суглуулха, сомохо хүдэлмэри Боргойн совхоздо, Сталинай (Гэгээтэ), Чапаевай, Маленковой, Дзержинскиин нэрэмжэтэ колхозуудта хэгдэнэгүй.

Полевой станууд бэлэн бэшэ. Тэдэниие түхеэрхэ, шэмэглэхэ хүдэлмэри ябуулагданагүй.

Манай корреспондент.

★ Эртын борнойлго хэнэ ★

Кяхта (телефоноор абтаба). **Эндэхи совхоз газарай хүрьһэндэ шииг нойто барихын тулада эртын борнойлго хэжэ захалаа. Механизаторнууд эртын борнойлго хэхэ түсэбөө 60 процент гэхэ гү, али 2000 гектар борнойлбо. Совхозой хоёрдохи фермын механизаторнууд 600 га газар борнойлбо. Түрүү трактористнар Павел Черноярoв, Будаев болон бусад халаанайнгаа даабариие 120—150 процент хүрэтэр дүүргэнэ. Мүн энэ фермын механизаторнууд эртын 50 гектар пар хахалба.**

Совхозой механизаторнууд эртын тарилгые 4—5 хоногой туршада дүүргэхэ уялга абанхай.

Погранична МТС-эй харьяата колхозуудта эртын борнойлго түлэг дундаа ябажа байна. Мүнөө жэлдэ эртын борнойлго шииг нойто барисатай, хүндэ хүрьһэтэй газарта хэгдэнэ. Калининай нэрэмжэтэ колхоздо эртын борнойлго дүүрэхэ дүтэлөө. Маленковой нэрэмжэтэ колхозой 2-дохи комплексно бригадада хүдэлдэг механизаторнууд 300 га газар тарилгада бэлэдхэбэ. Колхозой бусадшье бригадануудта борнойлго эхилэнхэй. Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо 300 га борнойлогдонхой.

манай корр.

ХЭБЛЭЛЭЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

Арад зоной байдал тухай ходо бэшэжэ байха

Манай республикын холын аймагууд—Хойто-Байгал, Баунта, Курумкан, Аха. Эдэ аймагуудай хангай үндэр хада ууланuудаар ан гүрөөһэ олзоборилжо ябаһан ангуушад, адуу мал үсхэжэ, ашаг шэмыень арьбадхажа байһан колхознигууд, алтанай уурхайе ашаглажа байһан хүдэлмэришэд ба инженернүүд, Арюун Байгал дээрэ омуль барижа байһан загаһашад—эдэ бултадаа, манай совет хүнүүд, Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые улам арьбадхахын тула аһан шадалаараа ажаллана.

Холын эдэ аймагуудай партийна, советскэ, профсоюзна болон комсомольско организацинууд ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын түлөө, арадай ажахыда хэрэгтэй алта ехээр малтажа олохын түлөө, ан гүрөөһэнэй арһа гүрэндөө ехээр тушаахын түлөө, арад зоной эдеэ хоолой запас бологшо сагаан эдеэ болон загаһа тэргүүтэниие Эхэ орондоо ехээр үгэхын түлөө тэмсэл үдэр бүри ябуулжа байдаг. Энэнь тон зүбтэй—тиимэ байнгүй яахань һэм. Мүн тэндэхи газетэнүүд ба радиодошье үдэр бүри, час бүри гэхээр ажал хүдэлмэриин элдэб һалбари—амжалта ба дутагдал тухай бэшэгдэжэ, хэлэгдэжэ байдаг. Энэнь тон зүбтэй, тиимэ байнгүй яахань һэн. Юуб гэбэл, ажал хүдэлмэриһөө шухала темэ, энээнһээ гол асуудал манай газетэнүүдтэ үгы ха юм. Ажал хадаа—манай Эхэ ороной экономическа ба политическэ шадалай хүгжэлтын эшэ үндэһые табина, ажал хадаа—коммунизмын материально-техническэ база байгуулна, ажал хадаа—совет арадай зол жаргалта, баян дэлгэр байдалай алтан булагые бурьюулна. Ажал тухай ехээршье, үдэр бүришье бэшэхэ хэрэгтэй.

Теэд гүрэн түрынгөө баялигые хүн зомнай хүдэлмэришэ хүдэр гараараа байгуулдаг ха юм. Өөрынгөө сүлөөтэ ороной сүлөөтэ эзэдынь болоһон советскэ хүнүүд һайнаар ажаллаха **уялгатай,** мүн һайнаар амарха, ажаһуухашье **эрхэтэй.**

Хүн бүхэн үдэртөө гурба гү, али дүрбэ дахин эдеэлдэг, тэрэшэлэн үдэртөө заабол радио шагнадаг, газетэ уншадаг ха юм. Мүн неделидээ ядабаа хоёр дахин кинодо ородог, нэгэ дахин банида угаадаг ха юм. Айл боложо ажаһуужа байгаа хүнүүдтэ ондоошье олон юумэн хэрэгтэй: эдеэ хоол, эд бүд, керосин, зуруулһаа эхилээд; амһартаяа гагнуулха, гуталаа хадхуулха, үһэеэ хайшалуулха—тоолоо һаа барагдашагүй олон юм бэзэ.

Энээн тухай эндэ юундэ хэлэгдэнэб гэхэдэ, арад зоной ажабайдал тухай, тэдэнэй материальна ба культурна эрилтэнүүдэй хэрээр хангагдажа байһан тухай һанахадаа нэгэ хэлсэхэ, һэрихэдээ нэгэ бэшэхэ бэшэ, харин үдэр бүри энээн тухай хөөрэлдэжэ, дутууень хүсээжэ, дундыень дүүргэжэ байха ёһотойбди. Улад зоной эрилтые хүсэдөөр хангаха хэрэгтэ манай хэблэл, тусгаарлабал аймагай газетэнүүд, тон ехэ үүргэ дүүргэжэ шадаха, дүүргэдэгшье байна.

Манай республикын холын аймагууд болохо Курумкан, Хойто-Байгал, Баунт, Аха гэхэ мэтые абажа үзэе. Эндэхи зондо, хэнэйшье мэдэхээр, даб гээд лэ театрта гү, али кинодо орохо, халтад гээд лэ лекци гү, радио шагнаха арга байдаггүй. Республикын центрһээшье концерт, театр гү, али врачууд болон лекторнүүдые ходол эльгээжэ байхын аргагүй. Тиимын тула тэндэхи ажалшад материальна ба культурна эрилтээ хангахын тула нютаг нютагайнгаа арга боломжые хүсэд хэрэглэхэ, ехэнхидээ өөһэдынгөө хүсэндэ, өөһэдынгөө үүсхэл ба оюун бэлигтэ найдаха ёһотой болоно.

Иимэһээ эдэ аймагуудай партийна, советскэ ба ниитын организацинууд улад зонойнгоо эдэбхи хэшээлые бадаруулха, хүн зониие материальна ба культурна талаарнь хангаха зорилготой, эмхи зургаануудай хүдэлмэриин дутагдалнуудые зайсуулха, ажалыень үндэһөөрнь һайжаруулха уялгатай. Энэ хадаа мүн аймагайншье газетын шухала зорилгонь болоно.

Энэ талаар һайн жэшээ харуулагша Хойто-Байгалай аймагай газетэ—**«Красный Байкалец»** гэжэ газетые иража харая.

Энэ газетын номернуудые уншаад байхадаа Хойто-Байгалай аймагай ажалда дуратай ангуушад ба загаһашадые, алташад ба малшадые урдамнай, нюдэнэймнай хараада байһан шэнгеэр обёорнобди. Тобшоор хэлэбэл—аймагай ажалшадай ажал хүдэлмэри тухай тус газетэ номерһоо номерто, тодорхой дэлгэрэнгыгээр бэшэнэ. Гэхэтэй хамта, эдэ ажалшадай яажа ажаһуужа, яажа эд бараагаар хангагдажа, яажа кино, концерт хаража, лекци болон радио шагнажа байһан тухайнь номерһоо номерто газетэ юунһээшье дутуугүйгөөр бэшэнэ.

Ямар нэгэн һонин лекци гү, элидхэлэй аймаг дотор уншагдаа һаань «Красный Байкалец» ехээр олзуурхажа, энээн тухай уншагшадтаа яаража мэдээсэнэ. Тус газетэ кино харуулга ба уранһайханай самодеятельностьдэ анхаралаа ехээр табибаг. Тиигэнгүй яахань һэм: холын энэ аймагта клубууд болон культурын бусад эмхи зургаануудай һайнаар хүдэлхэ гээшэнь ехэ удхашанартай ха юм. Газетэ, тиимэнээ, энээхэн хэдэн һарын турша соо «Уранһайханай самодеятельностьдэ улам эдэбхитэйгээр хабаадаха» гэһэн, загаһанай комбинадай клубые даагша Е. Гребенниковагай, дунда һургуулиин һурагшадай һонин концерт бэлдэжэ, Байкальск тосхонойхидто харуулһан тухайнь нүхэр З. Немеровагай, Куморско хүдөөгэй клубта кино табигдахадань дуратай хүнүүдээ оруулаад, дурагүйгөө газаа байлгадаг гэжэ тус клубые даагша нүхэр Кондаковае шүүмжэлһэн М. Малыгинай, һунгагшадта зорюулагдаһан концертнүүд т[…] хай М. Золинагай, Тый гэжэ т[…] хондо хэдэн һараар кино харуул[…]гүй гэһэн тус посёлогой ажаһуу[…]шад С. Толмачев, В. Баландин г[…]шэдэй, Вл. Дыховичнын зохёол[…] «Хуримаар айлшалалга» гэжэ зүж[…]гэй тон һонёор табигдаһан тух[…] А. Иван гэгшын, Байкальскда[…] һургуулиин фестиваль тухай В. […]колевой ба бусад олон хүнүү[…] бэшэгүүд газетэдэ толилогдо[…] байха юм. Энээнһээ гадна элд[…] һамуу һалихай, задагай зай[…] ябадалтай тэмсэхэ тухай олон [...] хин бэшэгдээ.

Улад зоной элүүрые сахилга т[…]хай, мүн худалдаа наймаанай ас[…]далнуудаар номер бүхэндэ шаl[…] бэшэгдэнэ, мүн эдэ асуудалнууд[…] тон тодорхой түрүү бэшэгүүд үг[…]һэн байха юм. Аймаг дотор худ[…]даа наймаанай хангалтагүй ябa[…] байһан шалтагааниие «Красн[…] Байкалец»:

> **«Аймаг дотор худалдаа на[…]маан иимэ хангалтагүйгөөр ю[…]дэ табигданхайб гэбэл, эд бара[…] дутамаг бэшэ, харин на[…]маанай хүдэлмэрилэгшэд ар[…] зоной эрилтые мууса мэдэдэг д[…]рэһээ, мүн дааһан хэрэгэйн[…] түлөө харюусалгаяа һулару[…]һан дээрэһээ эд бараа асарал[…] муугаар түсэблэнэ»**—гэжэ тон […]бөөр заана.

«Красный Байкалец» тухай то[…]шоор хэлэхэ болоо һаа, энэ газе[…] аймагайнгаа ажалшадай ажаб[…]далай түлөө һанаагаа зобоно, ор[…]доно гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Зүгөөр, Ахын аймагай **«Кр[…]ные Саяны»** газетые абаад у[…]хэ болоо һаа, номерһоо номер[…] «үнеэд, үнеэд», «һү, мяха» гэ[…] бэшэдэг. «Һү, мяха» гээшэ мүн[…] үедэ ехэ удхашанартай, энээн т[…]хай ехээршье, хурсааршье бэшэ[…] хэрэгтэй. Энээниис хэн арсахаб[…] Хэншье арсахагүй.

Гэхэтэй хамта, үнеэдһээ һү һа[…]даг һаалишад, мал бэлшээжэ т[…]галуулдаг малшад тухай, тэдээн[…] байдал, тэдээнэй эрилтэ тухай за[…]бол бэшэхэ хэрэгтэй бшуу: ойндо[…] оруулхадаа нэгэ бэшэхэ бэшэ, х[…]рин ходо бэшэжэ, ходо дохёо үгэ[…] байха хэрэгтэйл.

«Красные Саяны» улад зон[…] ажаһуудалай эрилтэ хэрээр ханга[…]дажа байнаб гэжэ бэшэдэг за[…]шалгүй. Юундэ тиимэб: али Ах[…] аймагта аймшагтай һайнаар ки[…] концерт табигдадаг, лекци, эли[…]хэл уншагдадаг, аргагүй амтатай […]хидоор эдеэ хоол бэлдэгдэдэг, ма[…]зин лавканууд хүдэлдэг болошоо к[…] гү гэхэдэ, тиигэжэ хэлэмээр бэ[…]ха.

Аймагай газетэнүүд болбол с[…]ветскэ хүнүүдэй баатар ажал тух[…] бэшэхынгээ хажуугаар, коммуни[…]мын материально-техническэ ба[…] байгуулагшадай ажабайдал тух[…] хододоо бэшэжэ байха, тэдэн[…] эрилтэнүүдэй хүсэд хангагдах[…] түлөө тэмсэжэ байха уялгатай.

БАРИЛГА ОЛООР ХЭГДЭХЭНЬ

Закаменай аймагай «Дружба» колхоз энэ жэл колхознигуудтаа 26 шэнэ гэр барижа үгэхөөр хараална. Гадна эндэ малшадай һууха гэрнүүд, 200 үнеэдэй багтаха типовой байра баригдаха юм.

П. Очиров.

Һонирхолтой хөөрэлдөөн

Ториин аймагай Культурын ба[…]шан политическэ, научна эрд[…] дэлгэрүүлхэ бүхэсоюзна общество[…] аймагтахи отделенитэй хамтаржа[…] «Бүхы юумэ мэдэхые хүсэнэб» г[…]һэн аман үгын журнал һаяхан г[…]габа.

Тус журнал табан бүлэгтэй ю[…] Обществын гэшүүн нүхэр Вшивко[…] Советскэ Союзай Коммунистичес[…] партиин эмхидхэхы, зоригжуула[…] үүргэ тухай хөөрэбэ.

Хоёрдохи бүлэгынь наука, техни[…]кын һонинуудта зорюулагданхай[…] Обществын гэшүүн, Ториин ду[…] һургуулиин багша В. Я. Шулун[…] оронойнгоо техникэ болон наук[…] туйлалтанууд тухай хэлэжэ үг[…] Врач Тропина медицинын шэнэ ту[…]лалтанууд тухай хөөрөө.

Агрономическа эрдэм ухаан[…] туйлалтанууд, агротехникын ш[…] олон арга тухай журналай дүрбэ[…]хи бүлэгтэ хэлэгдээ. Тус асуудала[…] Ториин МТС-эй агроном нүхэр Е.[…] Улахинов үгэ хэлэбэ. Журналай т[…]гэсхэлдэнь Я. М. Батышева үхибү[…]дые хайшан гэжэ зүбөөр хүмүү[…]жүүлхэ тухай хөөрөө.

Аман үгын журналай бүлэг бүх[…]нэй эсэстэ эрдэм ухаанай туйлал[…] тухай кинофильмнүүд харуулагда[…] Соёл болбосорол дэлгэрүүлхэ зори[…]готой энэ шэнэ аргые аймаг[…] ажалшад ехэтэ һонирхон дэмжэ[…] Тэндэ ерэһэн хүнүүд иимэ һони[…]холтой хөөрэлдөө ходо эмхидхэ[…] байхыень гуйба.

Ториин аймагай Культурын ба[…]шан, политическэ болон научна э[…]дэм дэлгэрүүлхэ обществын То[…]дохи отделени аман үгын журнал[…] хоёрдохи номерые бэлдэжэ ба[…]хай.

П. Стужи[…]

Агууехэ Октябриин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ мүрысөө улам үргэнөөр дэлгэрүүлэе

Промышленность, барилга хүтэлбэрилхэ хэрэгые саашадаа улам һайжаруулха тухай нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисүүдые бүхы советскэ араднай, тэрэ тоодо Улан-Удын ажалшадшье айхабтар ехээр һонирхон, урма баяртайгаар зүбшэн хэлсэжэ байна. Мүн 1958 онһоо эхилэн урьһаламжа бэшүүлхэеэ болихо тухай, тэрэшэлэн мүнөө худалдагдадаг 3 процентын облигациһаа бэшэ урьһаламжануудай түлбэриие болюулха тухай КПСС-эй ЦК-гэй болон Советскэ Правительствын зүгһөө нүхэр Н. С. Хрущевой оруулһан, «Красное Сормово», мүн Горькиин автозаводой болон бусад предприятинуудай хүдэлмэришэдэй дэмжэһэн дурадхалые Улан-Удынхид угаа ехээр һайшаажа угтаба.

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 40 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын тулада, бүхы арадай дунда социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлэе гэжэ Октябриин һайндэртэ бэлэдхэхэ тухай тогтоол соогоо манай партиин Центральна Комитет уряалһан байна.

Манай городой ажалшад КПСС-эй ЦК-гэй уряалые нэгэн һаналаар дэмжээ. Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 40 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө, зургаадахи табанжэлэй хоёрдохи жэлэй—1957 оной гүрэнэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөө промышленностиин, транспортын предприятинуудта, городой барилганuудта үдэр ерэхэ бүри үргэнөөр дэлгэрнэ. Предприятиин коллективүүд Октябриин һайндэрэй хүндэлэлдэ шэнэ дээшэлүүлэгдэһэн социалистическэ уялгануудые абана.

Тиин Улан-Удын ажалшад бүхы янзын продукци гаргаха 1957 оной гүрэнэй түсэбые декабриин 20-до дүүргэхэ гэһэн уялга абаа. Гадна, ажал хэрэгээ улам һайнаар эмхидхэн, түрүү техникэ нэбтэрүүлжэ, ажалаа улам механизированнэ болгоһоной ашаар ажалай бүтээсые түсэбэйхидэ орходоо 2 процентээр дээшэлүүлхэ гэһэн уялга абтаа. Уралан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын дурадхалнуудые хэрэглэһэнэй ашаар жэлэй туршада 15 миллионһоо бага бэшэ мүнгэн зөөри алмагдаха байна. Мүн 56 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэр баригдажа бэлэн болохо ёһотой.

Паровозо-вагонно заводой, шэлэй заводой, сэмбын фабрикын, бусад предприятинуудай коллективүүд дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаа. Ороной түрүү коллективүүдэй дүй дүршэлэй жэшээгээр, манай городой предприятинууд бүхы жэл соогоо уялга абахаһаа гадна, кварталнуудта, тусхай һарануудта ямар хэмжээнэй хүдэлмэри бүтээхэбибди. гэһэн уялга абаһан байна. Иигэжэ гансал жэлэй дүүрэһэн хойно бэшэ, харин үдэр бүри бэе бэеэ шалгалсажа байха, мүн мүрысөөндэ хожомдогшодые урагшань татаха, тэдээндэ туһалха арга боломжо олдоно.

Городоймнай ажалшад абаһан уялгануудаа бодото дээрэнь бэелүүлнэ. Паровозо-вагонно заводой коллектив нэгэдэхи кварталай түсэбые 106,5 процент дүүргээ. Паровозо-хабсаралгын цехын залуу хүдэлмэришэн - комсомолшууд үүсхэлтэйгээр хүдэлжэ, 8 часай даалгабариие 7 час соо дүүргэхэ гэжэ эршэмтэй шангаар оролдоно. Тиигэжэ заводой хүдэлмэришэд хүдэлмэреэ бүри һайнаар эмхидхэдэг, түхеэрэлгэ аша үрэ ехэтэйгээр хэрэглэдэг,ажалайнгаа бүтээсые улам дээшэлүүлжэ, продукциин өөрынь үные доошолуулдаг болобо.

Механизированнэ шэлэй завод түрүүшын кварталай түсэбые 116,3 процент дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 170 мянган квадратна метр шэл орондоо үгэбэ. Хүдэлмэришэдэй ажалдаа улам һайнаар хандадаг болоһоной ашаар, тэдэнэй дундаһаа 100 гаран уралан нарижуулагшад шалгаран гараа. Шэл һунаан татадаг машинын ахалагша мастер нүхэр Ф. В. Жуков эрхим һайн уралан нарижуулагша юм. Нүхэр Жуков шэл татаха хэрэгые һайжаруулжа, улам ехэ шэл бүтээдэг болоо. Тэрэнэй оруулһан дурадхалай хэрэглэгдэхэдэ 200 мянган түхэригэй зөөри жэлэй туршада алмагдаха байна.

«Механлидай», судна заһабарилгын заводой, сэмбын фабрикын, талха татадаг комбинадай, модоной заводой, хирпиисын заводой, түмэр замай узелай болон бусад предприятинуудай коллективүүд Агууехэ Октябриин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ мүрысөө хэжэ, кварталайнгаа түсэбые нилээд ехээр үлүүлэн дүүргээ.

Гэр байрын барилга илангаяа һайнаар ябуулагдадаг болобо гэжэ онсо тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Өөһэдынгөө хүсөөр өөһэдтөө гэр бариха гэһэн Горькиин хүдэлмэришэд, албахаагшадай гайхамшагта үүсхэлые манай городойхид халуунаар дэмжээ. Ажахын олон организацинууд, эмхи зургаанууд гэр байрануудые барина. Жэшээнь, ПВЗ-гэй коллектив өөһэдынгөө хүсөөр хоёр квартиратай зуун гэр барижа, ноябриин 7-до бэлэн болгохо гэжэ шиидхээ. Мүнөө жэлдэ бүхы город дотор ажалшадай хүсөөр 17 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра баригдахань.

Манай республикын уранзурааашад, уранзохёолшод, артистнууд болон композиторнууд Агууехэ Октябриин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ шэнэ зохёолнуудые бэшэжэ, советскэ засагай тогтоһоор 40 жэлэй туршада Бурят-Монголой ажалшадай туйлаһан ехэ амжалтануудые харуулна.

Промышленностиин, мүн соёл болбосоролой талаар туйлаһан амжалтануудаа городой ажалшад октябрь һарада нээгдэхэ городской выставкэ дээрэ харуулха юм. Һүүлээрнь арадай ажахын болон соёл болбосоролой амжалтануудые харуулха республиканска выставкэ нээгдэхэ байна.

Агууехэ Октябриин 40 жэлэй ойдо бэлэдхэлтэй дашарамдуулан партийна организацинууд ойлгууламжын хүдэлмэриие улам һайнаар ябуулдаг боложо байна. Партийна, советскэ хүдэлмэрилэгшэд, культура болон искусствын хүдэлмэрилэгшэд, үнинэй большевигууд, Агууехэ Октябрьска социалистическэ революцида хабаадагшад ажалшадтай хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ. Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин түүхэтэ, уласхоорондын удхашанар тухай, советскэ засагай үедэ манай орондо, республикада, мүн городто айхабтар ехэ хубилалта болоһон тухай, советскэ арадай агууехэ илалтануд, коммунизм байгуулхын түлөө саашанхи тэмсэлэй зорилгонууд тухай лекцинүүд, элидхэлнүүд соо хэлэгдэнэ.

Агууехэ Октябриин 40 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө эдэбхитэй бэлэдхэл хэжэ, городой ажалшад зарим тэды амжалтануудые туйлаа. Гэбэшье, эдэ амжалтануудые туйлаһандаа һанаагаа амаршоод байха ёһогүйбди. Шиидхэгдээгүй асуудалнуудта гол анхаралаа хандуулан ажаллажа, Агууехэ революциин ойе һайндэрлэбэл эгээн һайн гэжэ В. И. Ленин һургадаг һэн. Тэрэшэлэн промышленностьда, мүн соёл болбосоролой талаар олон дутагдалнууд бии, тэдэниие усадхаха шухала.

Городой зарим предприятинууд гүрэнэйнгөө түсэбые зарим зүйлнүүдээр дүүргэнэгүй гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Жэшээнь, городой 52 предприятиһаа түрүүшын кварталай даалгабариие 10 шахуу предприятинь дүүргээгүй. Тэрэ тоодо томо предприяти болохо мяханай комбинат орoно. Зарим предприятинууд продукциин өөрынь үные химдаруулхын, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхын түлөө үшөөл һулаар тэмсэнэ. Ажалшадай байдалые һайжаруулха талаар, мүн худалдаа наймаанай, коммунально-ажаһуудалай предприятинуудай ажал хүдэлмэриие һайжаруулха талаар хэхэ хүдэлмэри үшөөл ехэ.

Городой партийна, советскэ болон ажахын организацинууд эдэ бүхы дутагдалнуудые элирүүлээд, тэдэниие усадхахын түлөө тусхай хэмжээнүүдые абажа байна. Агууехэ Октябриин 40 жэлэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ хабаадажа байгаа хүдэлмэришэдэй, интеллигенциин, городой бүхы ажалшадай үүсхэл хэцээлые али болохоор бадаруулха гээшэ гол зорилгомнай гэжэ тэдэнэр тоолоно.

Ц. ДОНДУКОВ, КПСС-эй Улан-Удын горкомой секретарь.

Литературна хуудаhан

...етэдэ гараагүй шүлэгүүд тухай

...эн бэшэжэ байhан авторнуудай ...шүлэг намда үгтөөд, иимэ эрил...табигдаhан байгаа: «редакци...лэй үедэ ерэhэн шүлэгүүд cooho... гарахаарыень шэлэжэ абаад, ... шадахаар бэшыень асарбабди. ...ние хаража үзоод, газетэ...ража шадахагүй байhан шал...иень харуулhан шэнжэлэл бэ...патнай hайн байгаа». Теэд яахаб, ...ал болоо бэзэб даа...

...hэн шүлэгүүд cooho Б. Жанчи... (Яруна) «Унтаана моришон» гэ...шүлэг уншажа байтараа хэлэнгүй ... болошогүй. нэгэ шухала юумэн ...да ороодхибо... Шүлэгүүд тухай ...лэлые тэдээнэй авторнууд болон ...айнгаа хурсые түрүүшынхеэ ...ка байhан бүхы нүхэд тон анха...гаар уншадаг, hургаал абахые ...дог байна. Тиимэhээ шэнжэлэл ... зарим нүхэд муу гү, али хүсэд ...бшэ шүлэгые шэнжэлэл соогоо ...эшээ болгон харуулхадаа ехэ бу...ужэ хэдэг гэжэ тэмдэглэе. Жэ... энээнhээ урда тээ нүхэр Гунгаа ...ов залуу бэшэгшэдэй шүлэгүүд ...шэнжэлэл бэшэхэдээ

...ьни. Абьянууд намдаа... аалин...
...Нойрсоно Эхэ оромнай амгалан.
...Нойрсоол городууд, тосхонууд
булта,
...Нангин жаргалаа найдаал солдадта
...Даши-Даба Мункуевай «hүни» гэ...шүлэгхэниие hайн жэшээ болгон, ... ехээр магтаhан байна. Нүхэр ...ов энэ шүлэгхэн тухай иигэжэ бэ...н: «...Нүхэр Мункуев иимэ гүн...удхые оройдоо арбаад гаран үгөөр ...улан, дүүрэhэн зохёол болгожо ...шань hайшаамаар. Эндэ нэгэшье ...лүү бэшэ, булта байраяа олонхой. ...ашхарhан, тэрэ тиимэ, энэ иимэ ...байжа зааhан юумэн үгы. Эндэ бү...зураг—образ: амгалан тайбан ажа...зэд, амаржа байhан зониие хара... Тэдэнэй амар жаргалые советскэ ...т харууhалха. hайн шүлэг!».

...даа, энэ hайн шүлэг яашье бэшэ! ...оромнай, городууд, тосхонууд бул... абяа шэмээгүй, хон жэн нойрсо... гэхэдэ этигэхын аргагүй. Харин ...:

...И слышат в ночи колосья,
Как пар (паровоза—Ш. Н.) на
мосту сипит.
Стучат и стучат колеса,
Страна никогда не спит.
Не спят по ночам заводы,
Не спят по ночам станки,
Как спать не умеют воды
Стремящейся вдаль реки....
(В. Семакин).

...бэшэхэдэнь (амта шэмыень алда...в тулада ородоорнь орхигдобо) ...нгүй, hайн шүлэг гэнгүй аргагүй ... Муу шүлэгые hайн жэшээ бол...эмы магтаhанай, тэрээндэ дали... hорhон малгай үмдэхүүлhэнэй ...гүй. Яахадааб гэхэдэ, тиимэ жэшээ... hаяхан бэшэжэ эхилhэн хүндэ ...үлөө үзүүлжэ болохо бшуу.

...Оршон тойрон угаа уйтай харанхы,
...а шэмээшье гэжэ юрэ үгы.
...ришон хүбүүн ушаргүйгөөр
эбhээлнэ,
...ха дуран уряалгүйгөөр ерэнэ,
...шьегүй урагша хойшоо
найгаhаар
...ашабал даа, эмээлэй бүүргэhээ
аhалдаад...
...Жанчипов. «Унтаана моришон»).

...бэшэхэдээ нүхэр Жанчипов дэмы ... магтуулhан мүнөөхи «hүни» гэжэ ...эй нүлөөдэшье орожо болоо. ...бшолон хэлэхэдэ, муу юумэн соо ...юумэ бэдэржэ зобоhоной хэрэггүй ...гуулиие хэдышье үри арша—алтан ...олгүй хамнай даа. Алтан hаань ... гуулин hаань гуулин гээд лэ, ...шүлэг hаань hайн, муу шүлэг ... муу гээд лэ, сэхэ хэлээшэнь дээ...шуу. Намда үгтэhэн шүлэгүүдые ... иимэ ёho баримталан, хаража ...в байнаб.

...ер залуу нүхэдэймнай шүлэг бэшэ... арадайнгаа арюун тэмсэлдэ ту... гэhэн нангин зорилго урдаа таби..., бүхы арга шадабаряа, хүсэ ...олгоёо гаргажа бэшэдэгынь лаб... Теэд «эды ехээр оролдожо ...эн шүлэгыемни газетэдэ юун... яахадаа гарганагүй гээшэб?! ...а жэгтэй юм гээшэб?» гэhэн асуу...түрүүшынхеэ бэшэжэ байhан хүн ...ние шахуу тамалдаг бшуу. Манай ... поэдүүд соо тиимэ асуудалда ба...агүй, дэгээдүүлээгүй үнгэрhэн ...эжэ хэр байгаа хаб?... Тиимэ асуу... «адиста» бултадаал хүртэhэн ...эбди.

...лэг бэшэhэн хүн гээшэ «энэмни ...он шүлэг болобо даа» гэжэл hа...а газетэдэ эльгээнэ ха юм даа. ...жэ hанажа эльгээhэн хүнэй шү... газетэдэ гараха байха гэжэ хү...ь тоншье гайхалтай бэшэ. Тиимэ...яахадаа гаранагүйб?» гэhэн асуу... харюусая. Редакциин хүдэлмэри...эд hайн шүлэгэй ерэхэдэ өөhэдөө ...hээ өөрэгүй ехээр баярлажа, ...эд толилдог байна. Теэд али нэ...шүлэгшын «ёhoopхон» гэжэ эльгээ... шүлэг яахадаа толилогдоногүйб? ...ааб гэхэдэ, тэрэ шүлэг хадаа бэ... эзэндээ зэмэгүй hайн байбашье ...редакциин эрилтэдэ, поэзиин эрил... харюусажа яашье шадахагүй бай... Тиимэhээ толилогдоногүй. Хэдэн жэшээ харуулая. Нүхэр Д. Цыремпилов (Хэжэнгэ) «Манай Сибирьтэ ерыт» гэhэн шүлэгөө иигэжэ эхилнэ:

Смоленск, Москвагай болон
Сталинград, Украинын залуушуул,
Сибирьтэ ерэжэ ажаллахыетнай
Суута партимнай уряалнал.
Үргэн уужам Сибирьнай
Үнгын баялигаар элбэг юм:
Үхэр малаар, ой модоор,
Үрэжэлтэ таряагаар, нүүрhээр...
Хүндэтэ залуушуул, ерыт

гэхэ зэргээр энэ шүлэг саашаа дүшөөд мүртэ үргэлжэлнэ. Энэ шүлэг юугээрээ мууб, яахадаа гарахагүй болоо юм? Энэ шүлэг соо буруу юумэн үгы, хуу зүб. Сибирьтэ ошожо ажаллахыень парти залуушуулые уряалаа. Зүб! Сибирь баялигаар тон элбэг. Зүб! Партиин арюун уряалые дэмжэн, нүхэр Цыремпиловэй залуушуулые уряашань буруу бэшэ. Баhал зүб! Теэд энэ шүлэг юундэ толилогдобогүйб гэхэдэ, тэрээн соо поэзиин алтан дуhал дуhажа, шэнгээгүй дээрэhээ шүлэг боложо шадаагүй, харин набшаhа намаагаа хатажа, гордойшоhон суур шэнги болошоо.

Уламжалан хэлэхэдэ, газетэдэ гаража шадахагүй гэгдэhэн бүхы шүлэгүүдэй эгээ гол дутагдалынь юуб гэхэдэ, тэдэнэр поэзиин эрилтэдэ харюусанагүй. Ондоогоор хэлэбэл, уран hайханайнгаа талаар газардашана. Эhээбэригүйгөөр хилээмэ барижа, хүрэнгэгүйгөөр тараг бүрижэ болохогүй ха юм даа. Тэрээн шэнги, поэзиин амта шэмэ ороогүй hаа, хэдышье шухала темээр, хэдышье толгой холбожо. тобтой hайнаар бэшэхэдэ ёhотой шүлэг болохогүй, харин хагсанхай хооhон торхо боложо, hүүлэй hүүлдэ хаягдадаг бшуу.

Нүхэр Б. Раднаев (Баргажан) «Тракторнууд» гэhэн шүлэгөө иигэжэ эхилнэ:

Аяар холо гаргагдаhан
АТЗ хүсэтэ трактор
Арьбан газар хахалхаяа
Аяар манайда ерэhэн юм.

Удаадахи хоёр бадагынь мүн лэ иимэрхүү. Энэ шүлэг болоо гээшэ гү? Толгой ниилэhэншье haa, тордиhогүйгөөр бэшэгдэhэншье haa, шүлэг болоогүй. Үнеэн гээшэ дэлэнтэй юм, морин гээшэ дэлhэтэй юм гэжэ ойлгуулхые оролдоhон шэнги болохоhоо бэшэ, юуншье болоогүй.

Зарим эхилэя бэшэгшэдэй шүлэгүүд уран hайханайнгаа талаар мохоодожо, уншагшадай сэдьхэлые хүдэлгэхэ хүсөөр дутана гэлсэбэбди. Теэд яахадаа тиигэнэ гээшэб, тэдэнэрэй олонхинь дунда hургуулиин ахалагша классуудта, институдуудта hуража байhан, яhала эрдэмтэй зон ха юм? Тэдэнэртэ тон шухала юумэн—шүлэг бэшэхэ арга дүршэл, арга шадабари мүнөө дээрээ дутана. Энэнь оройдоошье гайхалгүй.

Эдэ нүхэдэй гол шухала зорилго юуб гэхэдэ, шүлэг бэшэхэ арга шадабаряа дээшэлүүлхын тулада хэмгүй ехэ хүсэ оролдолго гаргаха ёhотой. Тиигэнгүй поэзиин арюун булагта хүрэгдэхэгүй бшуу.

Эхилэн бэшэгшэдэй шүлэгүүд тухай энээнhээ урда тээ шэнжэлэл бэшэhэн нүхэд юрэнхы эрдэмээ дээшэлүүлхэ, бурят хэлэнэйнгээ баялигые гүнзэгыгөөр шудалха хэрэгтэй гэхэ зэргын зайлашагүй шухала захяа заабари залуу нүхэдтөө үгэдэг байгаа. Тиимэhээ энээниие дабтангүй, шүлэг зохёолготой нягта холбоотой ондоо нэгэ асуудалаар хэдэн үгэ хэлэхэ хүсэлтэйб.

Поэзиин дабаан өөдэ олон жэлдэ алхижа ябахадаа иигэжэ ойлгоо агшаб: уран зохёол бэшэдэг хүн гээшэ өөрөө өөрыгөө тон шангаар, үнэн зүбөөр шүүмжэлдэг шүүмжэлэгшэ-судья байха ёhотой. Тайлбарилан хэлэхэдэ, али нэгэн зохёол бэшэхэдээ, тэрээнээ толгойнгоо тогоон соо hайса, дахин дахин бусалгаад, имагта тэрээнэйнгээ хандыень лэ уншагшадта үгэхэ хэрэгтэй. Мүнөөдэрэй «Литературна хуудаhанда» толилогдоhон нүхэр Г. Дашабыловай «hолонго» гэжэ шүлэгые иимэ ханда гэжэ нэрлэмээр байна. Энэ шүлэг соо поэзиин алтан дуhалнууд яларжа байна бэшэ гү?

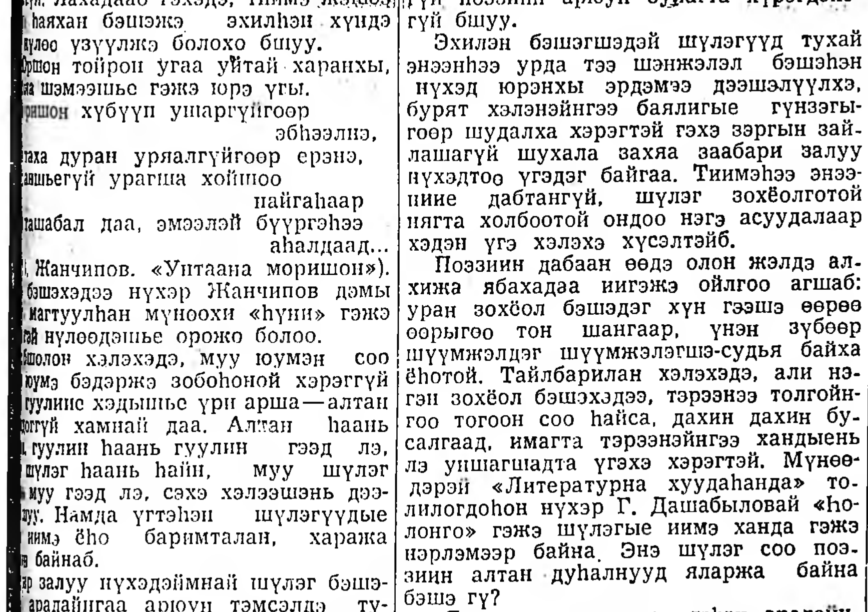
«Яарахадаа даараха» гэhэн арадайнгаа сэсэн мэргэн үгые бидэнэрэй хэмнайшье хэзээшье мартаха ёhогүйбди. Яараhанhаа боложо даарадаг, тиигэжэ хүсэд hайн эдеэшэжэ, шүүhэ шэмэ гараагүй юумэеэ уншагшадта үгэдэг ябадал манайда ехээр дэлгэрэнхэй. Энээнтэй эрид тэмсэхэ ёhотойбди...

hүүлэй үедэ манай поэзи тон hайханаар сэсэглэн hалбаржа байна. Бэлигтэй поэдүүд Д. Жалсараев, Ч. Намжилов, Г. Чимитов, Ц. Бадмаев, Н. Дамдинов, Д. Улзытуев болон бусад тодорон гараад, манай поэзиие улам hайханаар гэрэлтүүлжэ байна. Тэдээнэй хойноhоо залгамжалан орохо хүнүүдэй дээрэ хэлэгдэhэн гушаад авторнуудай дунда бии байhаниинь дамжаггүй. Дээрэ шүлэгөө шүмжэлүүлhэн Д. Жанчипов, мүн В. Очиров, М. Самбуев болон бусадай шүлэгүүдые уншахадаа тэдэнэр саашадаа бэлиг шадабаряа алтаруулан гараха байха гэжэ этигэгдэнэ. Эдир залуу эдэ нүхэдэйнгөө арюун hайхан хэрэгтэнь амжалта хүсэнэбди.

Арадтаа ашагтай туhатай зохёолнуудые бэшэхын тулада хэн хэнгүй бүхы шадалаараа оролдоё.

Авто-гуурhанhаатнай
Алтан дуhалжа байг лэ.
Ашата зохёолнуудтнай
Арадаа баясаажа байг лэ.

Ш. НИМБУЕВ.

...Г ДЭЭРЭ: Баргажанай дабаанда. О. Гусевай фото.

Георгий ДАШАБЫЛОВ

hОЛОНГО

Аалихан шэршэгэнэhэн бороогой
намдамсаар
Алтан наран хурсаар бадараал.
Уhанай нюруухаа утаhаа залгаhаар
Үнгын туяата hолонго задараал.

Харыш: ямар гоёхон үнгэтэйб
Хяазатан толорhон миндаhадынь.
Агаарта табигдаhан гэшхүүр мэтээр
Аяар дээгүүр зурынал утаhадынь.

Эгээл өөрэйнь үнгөөр туяатуулан,
Эхилээб зурагаа альбом соогоо.
«Баабайм утаhан бэhэ hануулан
Байхал» — гэжэ hананаб досоогоо.

Энээхэн зурагаа зуража дууhаад,
Эрьежэ hолонгоо хараад
гайхашооб:
Үүлэнэй саагуур наранай шургамсаар
Үнгэтэ hолонго бууран баларшоо...

Бороогой hүүлээр дайдам уралтана.
Борохон жэргэмэл дуугаа дуулана.
Хэбтэнэл урдам дэлгээтэй альбом.
Хэзээш балархагүй зураhан hолонгом.

Ц. ДОНДОКОВА

Эрдэмэй далай

Тэг дундань түрэл городойм
Тэбхын харагдана сагаан байшан,
Сад соогуурнь адляар жэрынхэй
Сагдуулнууд ногоороод гоё гээшэнь.

Үндэртэ хүрэтэр олон
шагаабаритай.
Үльгэртэ хэлэгдэдэг ордон бэшэл.
Олон зондо үүдэниинь нээлгэтэй:
Ороол hаатнай замууд тэгшэл.

Мүрыеш альгадаад, профессор
угтаха,
Мүнгэтэhэн үhэеэ гэдэргэнь
эльбэнхэй.
Олон таhалгын үүдыень татахаш:
Оёоргүй далай урдашни долгилхо.
Гасаланшье байха эрдэмэй океан
соо,—
Гаталжа гараха шадалаа мэдэ.
hэбхеэр загнабал, hэбшээндэ
туулгаhан,
hэлюургүй онгосодол
урбалдахашни дүтэ.
Нэтэрэн татаад, шангахан хүдэлбэл,
Нэгэн-хоёроор үhэншни сайха.
Сүлөөтэй сагтаа гэнтэ обёороод,
Сүхэрэнгеэр hанаандаа бү гайха.
Доржи Банзаровай ашань лэ
халаа
Дорюунаар гаталыш энэ далайе—
Хүхэрэн байгша нүгөө эрьедэнь
Хүүгэд үнинэй хүлеэнхэй шамайе.

Д. УЛЗЫТУЕВ

Холын замда юрөөнэб

(*Залуу агрономуудта зорюулагдана*)

Улан-Удын
Уняар манан дэгдээд,
Уужам сагаан
Дайда тээшээ тунаа...
Үеым нүхэд!
Үбсүү сээжээ дэлеэт...
Үргэн тала руу
Үдэшэхэмнай танаа!..
Ажалай баяр
Арюун hайхан тэмсэлэй
Аяар холын
Агуу орьёл өөдэ
Агроном солотой,
Арад зоной хүүгэд,
Амгалан дайдаяа
Ашаглахаа мордобот!
Ага, Борьёогой
Алтан дэлhэтэ талые
Амалжа унаад,
Ажалай сууряа татаарайт.
Туруун дороhоонь
Түмэн жэлэй баялигые
Түрэ, зондоо
Төөлэй болгон бариарайт!
«Даагаа hүүлдэжэ
Дархан солоёо нэрлүүлжэ»,
Даабаряа дүүргэжэ,
Институдаа магтуулжа,
Арбай таряа
Аба орондоо ургуулжа,
Алдаршахыетнай,
Жаргахыетнай юрөөнэлди!
Ажалай баяр
Арюун нангин тэмсэлэй
Аяар холын
Агуу орьёл өөдэ
Агроном солотой
Арад зоной хүүгэд
Амгалан дайдаяа
Ашаглахаа мордобот!
Харганаа, Сэлэнгын
Халюун дэлhэтэ талые
Хазаарлажа унаад,
Хатартайень шалгаарайт!
Туруун дороhоонь
Түмэн жэлэй баялигы
Түрэ, зондоо
Төөлэй болгон бариарайт!

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой дуу, хатарай кружогойхид. ТАСС-эй фотохронико.

Андрей МАНГАТХАНОВ

Октябриин шүлэгүүд

АГУУЕХЭ ОКТЯБРЬ

Коммунис партиин ухаанhаа,
Хамаг арадай дуранhаа,
Мүндэлэн гараhан Октябрь,
Мүнхэ нангин түүхэтэйш.

Баатар хүсэтэ алхамhааш
Баран дэлхэй доhолно.
Бэлиг ехэтэ ажалhааш
Булган дайда hалбарна.

Бүгэдэнэй түүхын жолооё
Бүхөөр гартаа баринхайш.

Нангин улаан тугаа
Наран болгон мандуулааш.

Урин hайхан шарайшни
Урма зориг түрүүлнэ.
Хурса дүлэтэ үгэшни
Коммунизм тээшэ уряална.

Коммунис партиин ухаанhаа,
Хамаг арадай дуранhаа,
Мүндэлэн гараhан Октябрь,
Мүнхэ нангин түүхэтэйш.

УЛААН ОДОН

Томо улаан
Табан хушуун —
Олон ороной
Одон болоол.

Бата барисаан —
Балта, Хадуурынь
Барлагай гэнжыень
Бута татаал.

Ажалша зоной
hүлдэ болоол.

Хани нүхэдэй
Хүсэн болоол.

Шэниисэ таряагаар
Сэсэглэн байнал.
Шэнэ туяагаар
Сасаран байнал.

Хурса гэрэлээр
Кремльдэ яларaал,
Хатуу зоригоор
Коммунизмда уряал.

А. АЮРЖАНАЕВ

Дондогой баяр

Хонхын абяан зэдэлжэ,
Классуудай үүдэн нээгдэбэ.
Хүхюу зугаатай hурагшад
Хойно хойноhоо гараба.

Тэбдэнэ, яарана Дондок
Түргэн түргэн алхална.
Толгой Арын отарада
Табилуулаад гэртээ ерэнэ.

Нянгар хоройшо угтаал,
Нюурынь таалан алдаба даа.
Эршэтэйхэн гэртээ ороол,
Эжынь үгы байба даа.

Зүүн хойто шкаф соо
Зөөхэй, мяхан байбал даа.
Хоолоо эдин сасуугаа
Хашаа тээшээ гүйбэл даа.

Үүдэ татаад ороходонь,
Үндэлзэн хурьгад байбал даа.
Хажуудань яаран ерэхэдэнь,
Халзагшан эхирлээд байбал даа.

Тээ саана харахадань
Тарган сагаан түрэнхэй.

Торгон нооhотой буржаахайнууд,
Тэнжээд гурбуулаа байбал даа.

Баярлаба ехээр Дондогнай,
Байра дээрээ дэбхэрбэ.
Баабай хажуудань ерэнхэй,
Бажаганаса энеэбэ.

Хүхюутэйхэн Дондок
маhалзаад,
Хурьгадаа бүридхэн тоолобо
даа.

Энэ үдэрэй хүрьгадтай
Эгсэ зуу болобол даа.

Ажалда дуратай Дондок
Амаралтын үдэр зайдаггүй.
Хөөрхэн заахан буржаахайнуудаа
Хооллуулжа, эдеэлүүлжэ үнжэдэг.

Зунайнгаа амаралта болоходо
Заахан Дондок хонишон
Ягаа ногоон талаараа
Яаралгүй адуулдаг хонидоо.

Хони яагаад харууhалхаб? гээд,
Хонишон хүбүүн Дондогhоо
Хатууханаар hурагты, хамаагүй,
Харюусахал, таанартаа торонгүй.

Цыремпил ДОРЖИЕВ

Улаахан залааень...

Сэлгеэхэн нютагайнгаа дэлюундэ,
Сэдьхэлэй иимэ тэнюундэ —
Сэнгэжэ нэгэтэ ябаhанаа,
Сэхыень хэлэбэл, мартагшагүйб.
Хамагые hайшаажа сэдьхэлдээ,
Халюурма талаар алхалааб.
Хабарай айлшан—сэсэгүүдээ
Хэды олоор ургуулааб!
Олон зуугаад сэсэг cooho
Обёоржо нэгыень hайшаагааб.
Хурсахан нюдэнэйнгөө харасаhаа,
Холодуулжа шадахагүй байгааб.
Улаахан, зөөлэхэн залаадань
Уралаа халта хүргэжэ,

Хоншуухан зохид хангалдань
hогтоhон шэнгиб, зүлгэжэ...
Наранай элшэ туяан руу
Нэнгэн байна hэмээхэн.
Харахан болсуу хонхонь
Харагданал даа, энээхэн.
Узуураарнь мэнэ таhалаад,
Энгэртээ зүүхые хүсөөш hаа,
Халта эшыень дайраад,
Хурганuудни hалганаа...
Үгы даа!.... Таhалжа шадаагүйб...
Удаахан үнэдөөд дэльбыень,—
Үргэлжэ hалбаран байхыень
Үргэн таладань орхёоб...

Бато БАЗАРОН

„Эрдэнтэй" эрбээхэй

(БАСНИ)

«hураhан — далай, hураагүй — балай» гэhые
hарьhа эрбээхэй hанаандаа нэгэтэ хадуугаа.
Олон үүдэ, сонхооршье ороод дэрбэнэ.
Олдоhон саарhа, номшье гаргаад дэлгэнэ.
Хүндөөр hуужа, хүлhөө алхаха hүзэггүй
Хүнгэн бэень ходол хиидэ дэгдэнэ.
— Ябаhан дайдаhаа яhала эрдэм hурааб, — гээд,
Ямар юумэр ядуу намай гэхэб та?—гээд,
Саарhан бүхэнэй эхинь эльбээд ниидэбэ.
Сааша наашаа яаран дээгүүр хиидэбэ.
Анханай улагүй, алхасань ходо охордоод,
Аhан шадалынь арайхан бээел даабашье
Шинг нойто харахадаа зүрхэ алдаад,
Шэнэ газарай шэгшэгшэ хаража шадабагүй.

Басниин удха балай орёо бэшэл даа,
Байдал дээрэ дайралдадаг юумэн байхал даа.
Эрдэм hураха эгээл сэхэ жудхөө haa—
Эрбээхэй шэнги эльбээд гараха хэрэггүй даа!

Елена ШОЁНОВА

ҮГЛӨӨГҮҮР ТАЛАДА

Хүхэ сэнхир огторгойн хаяа
тулаад,
Хүбжэгэ ууланууд нэмжын
байна.
Тэдэнэй дээгүүр бадаран
улаабхяад,
Толо элшэеэ наран сасана.
Тала hэринэл hүр туяандань
жэгнэгдэн,
Таатай hайхан лэ сэлгеэ
агаар.
Бултанhаа урьтаха гэhэндэл
үрдилдэн,
Булжумуур шубууд дуулана
шангаар.
Ажалай үглөө эхилбэ гээшэ
иигээд:
Аажам талаар малнууд
бэлшэнэл.
Холо тэндэ трактор гэнтэ
хүнхинөөд,
Хонишон басаганай
дуулахань зэдэлнэл.
Сагаа ягаан сэсэгүүд
hалбараад олоор
Саагуур наагуур даллан
hууна.
hайхан гээшэнь! Аятай
зосоом болоод,
hаруул үглөөе дуулахаа
хүсэнэб.

А. ЖАМБАЛОН

Хонишод тухай

1.

Хорёо соо басагад, бэреэд
Хонидоо эрьежэ харууhална.
Хоёроор хурьга тэбэрээд,
Хонишон Хандашье алхална.
Эхын хүүгэдээ энхэрэн
Эрхэлүүлжэ байhан шэнгеэр
Эхир хурьгадаа бөөмэйлэн,
Эльбэнэ тэрэ дүмүүгээр.

2.

Хадын наруули хаялгаар
Хабар сэсэгээ дэлгэнхэй,
Хонгёо ирагуу аялгаар
Хонишодой дуун зэдэлэнхэй..
Уян сэдьхэлтэй хүнүүдэй
Уярмаар hайхан аялган бэ?
Дүүнэр-залуу хүбүүдэй
Дурьнь буляамаар басаган бэ?
— Энэнии, танибаб,—гэжэрхин,
Эндэхи комсорг хүхишоол —
Колхоз нютагаймнай эрхим
Хонишон Долгор гээшэл.
— Аа, Долгор гү? Тиимэ hаань,
Ажалша, дуушынь мэдэхэ hэм.
Ехэ нооhо хайшалhынь,
Ерэжэ тодолоод, бэшээ hэм.
hаяхан культурын байшанда
hайханаар дуулахыень шагнааб.
Зол жаргалаа магтахадань
Зонhоо дутуугүй урмашааб.

Степан ОЧИРОВ

Хонишон басаганда

Арбадахиие дүүргээд,
фермэдэ сэхэ зорёош,
Арсахадам —
ши намда гомдоош!
Хоёр жэл арилаа,
мэдээгүйдэм дэгдэн.
... Холын хилэдэ
буугаа бaряад зогсоноб.
Хорото дайсан
мүлхеэд ерэхээ мэдүүжэн.
Би табихагүйб —
Эхэ ороноо хамгаалан!
Үүрэй толоноор
дайшалхы даабаридаа гарахадам,
Ажалайш амжалта
газетын хуудаhанда уншахадам,
Холошье hаа,
хододоо намтайгаа зогсонош,
Хонишон басаган,
дуунайм дээжэ болонош.

Владимир НАМСАРАЕВ

hайхан лэ хабар

hайхан лэ хабар
сэсэгтэ нугадам,
hаруул тунгалаг
ажалай үдэрөөр.
hайхан лэ хабар
ажабайдалдам,
Жаргалайм булаг
шэрээн тэмсэлээр.
hайхан лэ хабар
минии зүрхэндэ,
Залуу наhыем
дураар шэмэглэн.
hайхан лэ хабар
сэсэг набшаар
hолонго татаhан
түрүүшын бороогоор.

Б. ХАЛЗАНОВ

1. МАРТ

Соохорлоhон саhан дээр
Согсолзожо hуухадаад,
Асарабаб тандаа дулаае,—гээд.
Алаг туунууд дуулаhаар.

2. АПРЕЛЬ

Шугын шэбэрэй хүндыдэ,
Шодогорхон бургааhад гүлгэлөөд;
Хүхэхэн ургы үндыжэ,
Хөөрхэн унагад хүлэглөө...

Атомна зэбсэг туршалгые эсэргүүсэһэн тэмсэл Англида улам үргэдэнэ

ЛОНДОН, апрелиин 12. (ТАСС). Номгон далай дээрэхи Рождествогой арал дээрэ ядерна зэбсэг тэһэлхэ гэжэ хараалһанаа болюулха гэжэ правительствые баадхаха гэһэн тэмсэл Англида үдэр ерэхэ тудам үргэдэнэ. Энэ тэмсэлдэ Англиин элдэб ажалай хүнүүд нэмэн оролсожол байна. Туршалгые хорюулхын түлөө тэмсэл хэхэ онсо комитедые Англиин эрдэм ухаанай, соёл культурын болон искусствын хэдэн үнэтэ ажал-ябуулагшад Манчестертэ байгуулаа гэжэ мэдээсэгдэнэ.

Энэ тэмсэл хэхын тулада мүнгэ зөөри суглуулха уряатайгаар комитедэй гэшүүд мүнөөдэр хандалга гаргаа. «Манчестер гардиан» газетэдэ энэ уряань толилогдоһон байна. Тэрээндэ Англиин элитэ эрдэмтэ Бертран Рассел, радиогой артист Миллиган, уранзохёолшо Лоуренс Хаусмэн, поэт Александр Комфорт болон бусад ғар табяа.

Номгон далай шадар Англиин термоядерна зэбсэг туршаха ябадалые хамтынгаа оролдолгоор болюулхын тулада комитедэй гэшүүд Японой правительствотай холбоо байгуулха хүсэлэнтэй.

Иорданидахи байдал

ХАЛЕБ, апрелиин 12. (ТАСС). Амманһаа мэдээсэһэнэй ёһоор, Иорданиин дотоодын политическэ байдал шангаданги байһан зангаараа.

Набулсиин правительствые тушаалһаань буулгаһые буруушаажа, олон мянган зоной хабаадалгатай демонстрацинууд Амман, Наблус болон ороной бусад хэдэн городуудта үсэгэлдэр болоо гэжэ хэблэл мэдээсэнэ.

Иорданиин политическэ партинуудай түлөөлэгшэдһөө байгуулагдаһан комитет түлөөлэлгэ ехэтэй правительство байгуулхые эриһэн резолюци баталан абаа. Энэ правительство тон лэ болгоомжотой политика ябуулха, ондоо оронуудай байгуулһан сэрэгэй хэлсээнүүдтэ эсэргүүсэн, илангаяа «Эйзенхауэрэй түсэбтэ» эсэргүүсэн буруушааха, тэрэшэлэн Сири Египет хоёртой федеральна холбоо байгуулхые эрмэлзэхэ ёһотой гэжэ резолюци соо хэлэгдэнэ.

Сириһээ абтаһан мэдээнэй ёһоор Иорданиин дотоодын хэрэгүүдтэ хамааран оролсохо, хархис хүсэнүүдыень дэмжэхэ зорилгоор Иорданиин хилэ тээшэ Ирагай сэрэгүүд яаралтайгаар абаашагдажа байна.

Сэрэгэй шэнэ бүлэглэл байгуулха гэжэ США түсэблэнэ

НЬЮ-ЙОРК, апрелиин 12. (ТАСС). «Нью-Йорк пост» газетын корреспондент Роберт Аллен иигэжэ мэдээсэнэ. Дундада далай шадар сэрэгэй шэнэ бүлэглэл байгуулха түсэб Вашингтондо зохёогдожо байнхай. Мэдээсэлһээ хаража үзэхэдэ, Дундада далай шадар США-гэй ашые хараһан ябуулга энэ бүлэглэл хэхэ байна. Алленай баталан хэлэһэнэй ёһоор, шэнэ бүлэглэлдэ Франци, Итали, Испани, Марокко, Тунис, Ливи, мүн «Францитай харилсаагаа һайжаруулһанайнь һүүлээр» Алжир оруулагдахаар хараалагдана.

Холбоото Штадууд энэ бүлэглэлдэ сэхэ хабаадалсахагүй болобошье, «тэрэнэй гол түшэг тулгууринь» болохо юм гэжэ Аллен заана. Шэнэ организаци байгуулха хэрэгтэ Холбоото Штадууд гол үүргэ дүүргэнэ, тиигээд мүнгэ зөөриин, буу зэбсэгэй болон экономическа туһаламжын ехэнхи хубииень үгэхэ юм гэжэ Аллен бэшэнэ.

Алленай хэлэһэнэй ёһоор энэ бүлэглэл хадаа Дунда Зүүн зүгтэ США-гэй правительствын ябуулжа эхилһэн «шэнэ политикын» гол шухала хубиин нэгэниинь болоно гэжэ США-гэй вице-президент Никсон дурсагдаһан оронуудай тусхай түлөөлэгшэдтэй хөөрэлдэхэдөө хэлэһэн байгаа.

Шэнэ бүлэглэлэй ямар зорилгоор байгуулагдаха тухайнь хэлэхэ зуураа, тэрэнэй Египедтэ эсэргүүгээр шэглүүлэгдэнхэй байһанда хамагай түрүүндэ анхарал хандуулна. Энэ бүлэглэл байгуулжа, США хадаа араб оронуудые Египедһээ холодуулан таһалхые оролдоно гэжэ Аллен тэмдэглэнэ. Гадна Дундада далай шадархи США-гэй стратегическэ базануудые шэнэ союз «хамгаалха зорилготой» юм гэжэ Аллен заана.

Баруун Германиие зэбсэглэлгэ

БОНН, апрелиин 12. (ТАСС). ДПА агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор Бад Эмсдэ (ФРГ) баруунгерманска армиин академи хүдэлмэрилжэ эхилээ. Энэ академи армиин генеральна штабай офицернүүдые бэлэдхэжэ гаргаха юм. «Дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ сэрэгэй соединенинүүдые командалжа ябаһан, генеральна штабай дүршэлтэй офицернүүд» академиин һургагшадаар томилогдонхой гэжэ тэмдэглэгдэнэ.

Баруунгерманска армиин далайн-сэрэгэй, агаарай-сэрэгэй академинүүд мүн лэ байгуулагдахаар хараалагдаа гэжэ агентство тэмдэглэнэ.

США Турцида ракетнэ буу зэбсэг үгэхэнь

СТАМБУЛ, апрелиин 12. (ТАСС). «Хюрриет» газетын тусхай корреспондент Анкараһаа иигэжэ дамжуулна. «Мүнөө үеын шэнэ зэбсэг бологшо ракетэнүүдые Турциин арми һаяар абаха юм». Турци НАТО-гой гэшүүн байһан туладаа иимэ зэбсэг Холбоото Штадуудһаа абаха юм гэжэ корреспондент нэмээнэ. Ракетнэ зэбсэг шудалхын тулада Турциин офицернүүд США-да эльгээгдэхэ юм гэжэ корреспондент бэшэнэ.

ИВОЛГЫН АЙМАГТА

ШЭНЭ БАРИЛГАНУУД

Һүүлэй үедэ Иволгын аймагай центртэ томо томо барилганууд олоор баригдажа байна. Эдеэ хоолой комбинат үргэдхэгдөөд, мүнөө хүдэлмэрилжэ эхилээ. Комбинат ехэ цехтэй юм. Иигэжэ Иволгын аймагта конфетэ, пряник, печени хэгдэдэг, шасарганын тоһон үйлэдбэрилэгдэдэг болобо.

ЛЕКЦИ, ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД ҮНГЭРГЭГДЭНЭ

Аймагай Культурын байшан соо кино, концерт харуулгын урда тээ суббото бүхэндэ лекцинүүд, хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэнэ. Һүүлэй үдэрнүүдтэ тэндэ «Уласхоорондын байдал», «Бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ ажамидарал яажа бии болооб» гэһэн темэнүүдээр һонирхолтой лекцинүүд уншагдаа.

ВОСКРЕСНИГҮҮД БОЛОНО

Аймагай центрын эмхи зургаануудай албахаагшад амаралтынгаа үдэртэ воскреснигүүдые эмхидхэжэ, сабшалан полинуудтаа наг шэбхэ гаргаха хэрэгтэнь колхозуудта ехэхэн туһаламжа үзүүлнэ. Һаяхан тоһоной заводой коллектив Булганинай нэрэмжэтэ колхоз ошожо, огородтонь аргал гаргалсаа. Тиин тэдэнэр нэгэ үдэрэй туршада 20 тонно аргал гаргаһан байха юм.

Воскреснигтэ хабаадагшад А. Яковлев, Н. Пахомов, Л. Доржиев гэгшэд ехэ һайнаар хүдэлмэрилөө.

АГИТБРИГАДА БАРГАЖАН ОШОЖО ЕРЭБЭ

Аймагай Культурын байшангай агитбригада (10 хүн) Баргажанай болон Байгал шадархи аймагуудай колхозуудаар, эмхи зургаануудаар һара шахуу болзорто ябажа, концерт наада табиба.

Агитбригады н х и д Баргажанай аймагай центртэ, Усть-Баргажанай загаһанай заводто, Прибайкальска аймагай колхозуудаар, мүн Татаурово, Таловка станцинуудта хамта 20 шахуу концерт харуулаа.

Мүнөө агитбригадынхид Сэлэнгын аймагай колхозуудта гарахаар бэлдэжэ байна.

С. Ангабаев.

Катераар Москваһаа—Владивосток хүрэтэр аяншалхань

СССР-эй ДОСААФ энэ зундаа хоёр катераар Москваһаа—Владивосток хүрэтэр аяншалга үнгэргэхэнь. Тэдэнэй ябаха замынь гэхэдэ: Волга мүрэнэй аса һалаануудаар (Москва, Ока, Волга, Кама, Чусовая), Обь мүрэнэй аса һалаанууд (Тура, Тобол, Иртыш, Обь, Тюмень). Байкало-Енисейн—(Енисей, Ангара мүрэнэй эхин, Тасеева—Чуца, Ангара мүрэнэй адаг, Байгал далай, Сэлэнгэ, Сүхэ), Амуурай—(Ингода, Шилка, Амур, Уссури, Сунгаче, Ханка) гэжэ мүрэн, гол горхонуудаар ябажа, Суйфун мүрэн голлон Амурска залив ороод Золотой рог гэжэ бухта ерэхэ.

Аяншалгада хабаадагшад замдаа документальна кинофильм буулгаха юм. Тэрэ фильм манай түрэл ороной үзэсхэлэн гоё байгаалиие, тэрэнэй ургамал баялигые харуулха.

Һаяхан аяншалгашадай нэгэн—«Молодая гвардия» журналай хүдэлмэрилэгшэ А. Шамаро, кинорежиссёр А. Стабилини гэгшэд Обручевай нэрэмжэтэ Кяхтын хизаар ороноо шэнжэлэлгын музейдэ бэшэг эльгээгээ. Тэрэ бэшэг соогоо Бурят-Монголһоо ямар юумые фильм дотор харуулаа һаа зохистойб гэжэ асууһан байха юм.

Музейн научна хүдэлмэрилэгшэд бэшэгтэнь харюу үгөө. **А. Китаев.**

Манай республикын аймагай центрнүүд

ПЕТРОПАВЛОВКА

Республикымнай томохон аймагуудай нэгэн болохо Зэдын аймагай центр Петропавловка урдань юрын таряашадай багахан тосхон байһан юм. Советскэ засагай жэлнүүдтэ энэ тосхон нилээд үргэдөө.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай һүүлээр Зэдын аймагһаа Ториин аймаг таһаржа гараа һэн. Энэ аймагта мүнөө 11 колхоз, 2 МТС, нэгэ совхоз ородог. Аймагай центр Петропавловкада 3500 гаран хүн зон ажаһууна. Эндэ нэгэ дунда, хоёр эхин шатын һургуули, больница болон амбулатори, худалдаа наймаанай арба гаран магазин, 3 столово хүдэлнэ. Харалгын ехэшэг залтай фойе болон бусад таһалгануудтай Культурын байшан эндэ бии. Мүн эндэ хэдэн мянган том номтой библиотекэ хүдэлмэрилдэг.

Тосхондо хэлхеэ холбооной конторо, электростанци, типографи, мүн бусадшье предприятинууд бии юм. Һүүлэй жэлнүүдтэ эндэ байрын гэрнүүд олоор баригдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Петропавловка тосхоной нэгэ үйлсэ. **А. Мантаевай фото.**

Хүгжэмэйнь К. РАДНАЕВАЙ *Үгэнь Д. УЛЗЫТУ*

Залуушуулай дуун

Ангарай хабсагайн эрье дээр
Ажалай сууряан зэдэлнэ.
Амгалан Сибириин ой тайгаар
Амжалтын дуунууд ниидэнэ.
(2 дахин)

Агуу ороной залуушуул
Арюун замаар дабшая.
Ашата партиингаа заабаряар
Алдараа суурхан жагсая. (2 дахин)

Уужам тала тайга дундуур
Ургана шэнэ хотонууд.
Барилгын хүгжэмэй дуун соо
Бадарна алтан одонууд. (2 да

Байгалай эршэтэ долгинууд
Байгаалиин агуу шэмэг лэ!
Бурядай жаргалта залуушуул
Баярай дууе татана. (2 дахин)

Холын гүүртэнүүдтэ

Борьёогой (Зэдэ) сомоной Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой фермые даагша Чойнхор Доржиев өөрөө машинаяа жолоодоод, нүүдэл наймаа малшадта абаашадаг, тэдэниие эд бараагаар хангадаг юм. Энэ хүн 30 мянга гаран түхэригэй эд бараа малшадта худалдаа.

Мүнөө Борьёогой талааршье, Үшөөтэй нютагааршье малаа хаража байдаг хүнүүд нүүдэл наймаагаа хүлеэжэ ядан байдаг. Үшөөтэйн сельпогой түрүүлэгшэ Дамба Цыренов энээндэ ехэ һаналаа табидаг юм. **С. Аюшеев.**

ФУТБОЛ

Футболоор республикын т һуури эзэлхын түлөө мүрысөө гэлжэлһөөр.

Шэлэй заводой стадион дээр водой спортсменүүд «Буревест командатай уулзаа. Теэд ай эмхитэй һайнаар наадажа, 5:3 тойгоор шэлэй заводойхидые бэ. Мүн энэ стадион дээрэ «Ст тель» бүлгэмэй нэгэдэхи ком «Динамынхидтай» мүрысөөд тоотойгоор илалта туйлаа.

Мяха-консервын комбинадай больно поли дээрэ «Байкалай» -гэй «Локомотив» бүлгэмэй нэгэ команданууд наадажа ПВЗ-тэ нүтөөдүүлээ илаа. Мүн эндэ зоо институдай футболистнар түмэ майхидтай уулзаха байгаа. түмэрзамайхид тогтоогдоһон зортоо ерээгүй дээрэһээ илагда жэ тоологдобо.

Удаань мяха-консервын ком дай спортсменүүд ПВЗ-гэй 2- командатай тулалдаа. Шанга рысөөнэй удаа мяха-консервын бинадайхид 6:0 тоотойгоор шү

Вагонник», «Звезда» кома нуудай уулзалга звездагайхи илалтаар дүүрээ.

Мүрысөөнэй дүнгүүдэй «Строитель», «Байкал» бүлгэмү нэгэдэхи команданууд түрүү һу да гаража, эсэсэй уулзалгада даха болобо.

Е. Нико

Залуушуулай конц

Хэжэнгын аймагай Культу байшангай уранһайханай само тельностиин коллектив Хорин магай центртэ концерт харуу Тэдэнэй табиһан концертын граммада арадай, советскэ ко зиторнуудай дуунууд, хатар ба оролсоно. «Яана гэшүүб» гэж дай дууе Владимир Гунзынов лахада харагшад ехэ һайшаа гаар угтаба. Мүн композитор шеевэй дуунууд энэ дуулагд

К. Жалсар

ИНДИДЭ БОЛОҺОН ҺУНГАЛТА

Парламентын доодо палатада (Арадай палатада) болон штадуудай хуули гаргадаг суглаануудта бүгэдэниитын һунгалта һаяшаг Индидэ хоёрдохёо болоо. Штадуудта голосовани нэгэн доро үнгэргэгдөөгүй дээрэһээнь һунгалта февралиин 24-һөө мартын 14 хүрэтэр нэгэ һара шахуу үргэлжэлөө. Табан жэлэй саада тээ болоһон бүгэдэниитын түрүүшын һунгалтада орходоо парламентын дээдэ палатада (штадуудай Совет) мүнөө шэнээр һунгагдаагүй. Юуб гэхэдэ, штадуудай хуули гаргадаг суглаануудай гэшүүдһээ Штадуудай Соведтэ хоёр жэл бүри шэнэ зон оруулагдажа байдаг.

Үнгэрһэн табан жэлэй туршада Индиин ажабайдалда нилээд ехэ хубилалта болоо. Тиихэдэнь элдэб политическэ партинууд мүн лэ хубилжа, тэдэнэй урдаа табидаг программань нилээд ондоо болоһон байна.

Эб найрамдалда дуратай гадаадын политика ябуулжа, оронойнгоо аша туһада экономическа талаар ехэ хубилалта бэелүүлжэ байгаа. Индиин национальна конгрессэй зонхилхы парти олондо хүндэтэй шэгээрээ үлөө. Энэ парти промышленность, хүдөө ажахын болон социальна тэдхэмжын талаар хэдэ хэдэн хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхэ байһан тухайгаа һунгалтын урда тээхи манифест соогоо соносхоо. Уласхоорондын оршондо сэрэг дай зайсуулхын түлөө, бүхы оронуудтай хани барисаатай байхын, гүрэнүүдэй эбтэйгээр ажаһууха табан гол ёһонуудые шууд сэхэ бэелүүлхын түлөө саашадаашье тэмсэхээр бэлэн байһан тухайгаа тус парти мэдүүлээ.

Индиин Коммунистическэ парти арад түмэнэй дунда нилээд хүндэтэй болоо. Ажалшадай, мүн национальна буржуазиншье тала харадаг ороной демократическа бүхы хүсэнүүдые нэгэдүүлэе гэһэн уряал Коммунистическэ парти һунгалтын урда тээ гаргаһан байна. Индиин национальна конгрессэй партиин засагаа гартаа барижа байһан үе соо Инди ехэ амжалта туйлаа гэжэ һунгалтын урда тээ толилһон манифест соогоо компарти мэдүүлээ. Гэхэтэй хамта, дотоодын болон гадаадын хэдэ хэдэн асуудалнуудаар эрид хэмжээнүүдые үшөө бэелүүлээгүй байһанайнь түлөө конгрессые компарти шүүмжэлээ. «Эсэстээ ороной хүсэниинь экономикоһоо, социальна байдалһаа, арадайнгаа дотоодын нэгэдэлһээ, ажабайдалайнь хэмжээнһээ дулдыдаха байна» гэжэ компарти тэмдэглээ. Тиимэһээ Индиин экономикын гол шухала һалбаринуудта Англиин капиталай эзэмдэлгые гүйсэд усадхаха, монополистнуудай амынь татаха, экономикодо гүрэнэй секторые түргэнөөр хүгжөөхэ, помещигүүдэй газарыень абажа, таряашадта үгэхэ, хүдэлмэригүйшүүлые бүгэдыень ажалтай болгохо шухала гэжэ Компартиин манифест соо хэлэгдэнэ. Правительствомнай гадаадын политикын талаар зүб политика ябуулна. Гэбэшье, «Британска нацануудай нэгэдэлдэ Индиин оролсодог дээрэһээ, правительствын бэелүүлдэг гадаадын политикада хэдэн дутагдалнууд, буруу зүйлнүүд бии байһаар гэжэ компартиин манифест соо тэмдэглэгдэнэ.

Индиин арадай-социалистическэ партиин, мүн Джан Сангх гэжэ бурхан шажанай дээрэнхы үзэлтэй партиин байдал һүүлэй табан жэлэй туршада нилээд хубилаа. Арадай-социалистическэ партиин баруунай үзэл баримталагшадай дунда энэ үе соо хёмороон ехээр гараа. Энэ парти һунгалтын урда тээхи манифест гаргахадаа, тэрээн соогоо хооһон гоё гоё үгэнүүдые бэшээд, харин жиирэй хүнүүдтэ ойлгосотой уряа лозунгнуудые табяагүй байшоо. Гүрэн доторхи хархис этэгээдүүдэй тала баримталдаг Джан Сангх гэжэ партишье һулараа. Индиин экономическашье, социальнашье талаар хүгжэхэдэнь орон доторхи хархис хүсэнүүдые улам һуларуулна.

Дээрэ дурсагдаһан 4 парти тухай юундэ бэшээбибди гэхэдэ, эдэ 4 парти һунгалтын үедэ хоорондоо шангаар тэмсээ. Эдэ партинууд үнгэрһэн һунгалтын үедэ 3 процентһээ үсөөн бэшэ голосуудые абажа, бүхэнациональна партинууд гэжэ мэдэрэгдээ (эдэ партинууд бүхы штадуудта нүлөө үзүүлдэг юм).

Индидэ энэ жэл болоһон һунгалтада бэлэдхэлтэй дашарамдуулан 193 миллион һунгагшад бэшэгдэһэн байгаа гэхэ гү, али 1952 оной һунгалтын үеынхиһөө 20 миллион хүнөөр олон болоо. Гэбэшье, һунгагшадай нилээд ехэ хубинь голосованида хабаадаагүй гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Үнгэрэгшэшье, мүнөөнэйшье һунгалтада Индиин национальна конгрессэй парти эгээл ехэ амжалта туйлаа. Арадай палатын 500 депутадай олонхинь тус партиин гэшүүдһээ һунгагдаа. Арадай палатада элдэб партинууд иимээр түлөөлэгдөө гэбэл: Индиин национальна конгресс—365, коммунистическэ парти — 29, арадай-социалистическэ парти—19, Джан Сангх—4, бусад партинууд — 42, бэеэ даанхай парти—29 һууриинь эзэлээ. Үнгэрэгшэ һунгалтын дүнтэй сасуулхада доодо палатада хүсэнүүдэй хубаарилгын талаар ехэ хубилалта болоогүй.

Штадуудай хуули гаргадаг органуудта болоһон һунгалтын дүн нэгэ бага ондоо байгаа. Индиин национальна конгресс эндэ олонхиин дууе абажа шадаагүй. Тиигэбэшье, конгрессэй парти 11 штадуудай (Джамму, Кашмиргүйгөөр) хуули гаргадаг суглаануудта олонхиинь ябажа шадаа. Тиихэдээ Ориссада олонхиинь дууе абажа шадаагүйшье һаа, тус парти бусадта орходоо олон гэшүүдээ депутат болгоо.

Баруун Бенгалиин болон Андрхын хуули гаргадаг суглаануудта депутадуудайнгаа тоогоор хоёрдохи һуури эзэлжэ, Коммунистическэ парти эли тодо амжалта туйлаа. Компарти Индиин бүхы штадуудта (Джамму, Кашмиргүйгөөр) депутадуудтай байна.

Индостан гэжэ хахад аралай баруун урда заха шадарта байһан Керала штадай хуули гаргадаг суглаанай һунгалтын дүндэ тусгаар тогтожо хэлэхэ хэрэгтэй... Суглаанай түрүүшын составта нэгэшье парти олонхиин дууе абажа шадаагүй һэн гэжэ һануулая. 1956 ондо эндэхи правительствын тушаалһаа буухада, штадай хуули гаргадаг орган тараагдажа, штат түбэй газарһаа сэхэ хүтэлбэрилэгдэдэг болоһон юм. Мүнөө болоһон һунгалтада Керали штадай хуули гаргадаг суглаанда тон олонхи һуури (тэрээндэ оройдоо 127 һуури бии) коммунист-депутадууд (60) эзэлээ. Тэдэниие бэеэ даанхай табан депутадууд дэмжэһэн байна. Тиигэжэ Индиин Коммунистическэ парти ороной штадуудай нэгэндэнь коммунист хүтэлбэрилэгшэдтэй правительство байгуулха арга боломжо олоо.

Индиин информационно бюрогой мэдээсэһэнэй ёһоор, хуули гаргадаг суглаанай коммунистическэ фракциие хүтэлбэрилэгшэ Намбодрипад правительствода орохо хүнүүдэй список табяад, штадай губернаторта үгөө. Энэ списогтэнь 9 коммунист, бэеэ даанхай 2 депутат ороно.

Индидэ болоһон һунгалтын дүн Индиин арадай политическэ талаар ехээр гээгдэһыень харуулаа. Эб найрамдалай түлөө, мүн Индиие экономическа талаар хүгжэнги болгохын хойноһоо үнэн зүрхэнһөө тэмсэдэг партинуудай түлөөлэгшэдые арад хуулиин органуудта һунгаа. **Б. РЯБОВ.**

Редактор Д. Л. ЛОБСАНОВ

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора— 32-74, отв. секретаря —27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства—47 59, пропаганды и переводов—35-14, культуры и быта, промышленности—34-05, местной информации и писем—24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров —16.

Н 00399. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. №